ประกายแห่งปัญญา ๙

บูชาหลวงพ่อ

โดย พระครูสีลวัฒนาภิรม

ที่ระลึกกฐินสามัคคี

วัดปัญญานันทาราม

ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

วันอาทิตย์ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

อนุโมทนาบุญกฐิน
ร่วมสืบอายุพระพุทธศาสนา สร้างสถาบันปัญญานันทะ ศูนย์การเรียนรู้พุทธศาสนาครบวงจร

พระพุทธศาสนายังมั่นคงดำรงอยู่เพื่อประโยชน์สุขแก่มหาชนมาจนทุกวันนี้ ก็ด้วยความรับผิดชอบในการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามพุทธประสงค์ของพุทธบริษัทสี่

การทอดกฐิน ถือว่าเป็นพิธีบุญที่มีความสำคัญของพุทธบริษัท เป็นแนวทางก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความรับผิดชอบ

การทอดกฐินเป็นงานใหญ่ทั้งโดยความหมายและแนวปฏิบัติ เพราะต้องกำหนดด้วยสถานที่คือวัด บุคคลคือต้องมีพระตั้งแต่ ๕ รูปขึ้นไป กำหนดด้วยเวลาคือระหว่างแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงกลางเดือน ๑๒ วัดหนึ่งจัดพิธีบุญกฐินได้ปีละครั้งเท่านั้น ส่วนแนวทางปฏิบัติต้องมีผู้แจ้งความประสงค์แก่วัดให้คณะสงฆ์ได้รับทราบ แล้วประกาศให้พุทธบริษัทได้ร่วมบุญ

การทอดกฐินสิ่งที่ขาดไม่ได้คือผ้าไตร หรือผืนใดผืนหนึ่ง เพื่อให้คณะสงฆ์กรานกฐินมอบให้ภิกษุรูปหนึ่งครองกฐิน ส่วนบริวารมีปัจจัย เป็นต้น มุ่งหวังเพื่อบำรุงบูรณะหรือ ก่อสร้างส่วนที่จำเป็น ที่จะให้ความสะดวกแก่การ

บำเพ็ญบุญตามหลักศาสนา ปีนี้ทุกฝ่ายมีมติว่า ในโอกาสธรรมสมโภช พุทธศักราช ๒๕๕๐ ร่วมกันทำความดีเพื่อพ่อ เฉลิมพระเกียรติ พระชนมายุ ๘๐ พรรษา มหาราช (๕ ธันวาคม ๒๕๕๐) คณะกรรมการจึงจัดทอดกฐินสามัคคีสร้างสถาบันปัญญานันทะ ฉลอง ๑๐๐ ปี ศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาครบวงจร เพื่อเป็นมรดกธรรมแห่งปัญญา

คุณโยมเจริญ-คุณโยมกรรณิกา ศิริกันตราภรณ์ ได้ปวารณากับคณะสงฆ์ ขอเป็นประธาน โดยมีประธานร่วมได้แก่ โรงเรียนสาธิตมศว.ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม), คุณตักม้วย แซ่เตง, คุณพรลพัชร นรารัตน์วันชัย, คุณมนัสนันท์ แสงโสดา และอีกหลายท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามพร้อมใจกันทอดกฐินสามัคคีในปีนี้

ขออนุโมทนากับทุกท่านทุกฝ่าย และที่ขาดไม่ได้คือ เจ้าภาพทั้งหลายที่นำบรรดาผลไม้นานาชนิด อันเป็นผลผลิตบนผืนแผ่นดินไทย เช่น กล้วย ส้มโอ มะพร้าว ฯลฯ มาผูกติดไว้ตามต้นไม้ รวมถึงภัตตาหารที่นำมาถวายแด่พระภิกษุ-สามเณร และบริการแก่ผู้มาร่วมบุญได้อิ่มทั้งกายและใจอย่างทั่วถึง จงได้รับปีติในบุญโดยทั่วกัน

สาธุ สาธุ อนุโมทนามิ

พระ. ครูสีลวัฒนาภิรม

(พระครูสีลวัฒนาภิรม)

เจ้าอาวาสวัดปัญญานันทาราม

งานปกครองและบริหาร

พระครูสีลวัฒนาภิรม (สง่า สุภโร) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส พระมหามานพ ปญฺญาวชิโร, พระพุ่ม อิทธิญาโณ, พระมหาเด็ด เตชเมธี และพระมหาสมพงษ์ กนฺตธมฺโม เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีไวยาวัจกร ๗ คน เพื่อทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

ในพรรษา ๒๕๕๐ มีพระภิกษุ ๖๔ รูป สามเณร ๒๔ รูป แม่ชี ๗ ท่าน ศิษย์วัด ๘ คน

งานการศึกษา

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีพระมหาสมพงษ์ กนฺตธมฺโม เป็นพระอาจารย์ใหญ่ มีพระภิกษุ-สามเณรภายในวัดทำหน้าที่ครูสอนจำนวน ๖ รูป มีนักเรียนประโยค ๗ : ๒ รูป ประโยค ๖ : ๑ รูป ประโยค ๕ : ๑ รูป ประโยค ๔ : ๖ รูป ประโยค ๓ : ๔ รูป ประโยค ๑ - ๒ : ๒ รูป และชั้นไวยากรณ์ ๑๒ รูป

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม มีพระมหาจรวย อุชุจาโร เป็นพระอาจารย์ใหญ่ มีพระภิกษุ-สามเณร ภายในวัดทำหน้าที่ครูสอนจำนวน ๑๖ รูป มีนักเรียนระดับนักธรรมชั้นตรี ๔๔ รูป, ชั้นโท ๕ รูป, ชั้นเอก ๘ รูป, ธรรมศึกษาโท ๑ คน, ธรรมศึกษาเอก ๑ คน และมีการจัดอบรมพิเศษในระดับนักธรรมชั้นตรี และจัดทดสอบในสนามตำบลที่วัดปัญญานันทาราม และจัดการศึกษาสายสามัญ (กศน.) แก่สามเณรจำนวน ๕ รูป จัดการสอนเสริมสายสามัญภายในวัดปัญญานันทาราม แก่สามเณรจำนวน ๖ รูป มีการจัดฝึกอบรมวิปัสสนากรรมฐานพระนวกะในอำเภอคลองหลวง ๑ ครั้ง ระยะเวลา ๖ วัน จำนวน ๒๑ วัด ๑๕๘ รูป

งานการศึกษาสงเคราะห์

ในปี ๒๕๕๐ ได้จัดมอบทุนการศึกษาสงเคราะห์แก่พระภิกษุ - สามเณร ของวัดปัญญานันทาราม ดังนี้

ระดับ กศน.	ทุนละ	๑,๐๐๐.-	จำนวน	๕	ทุน
ระดับพระปริยัติธรรม	ทุนละ	๑,๕๐๐.-	จำนวน	๘	ทุน
ระดับมัธยม	ทุนละ	๒,๕๐๐.-	จำนวน	๓๒	ทุน
ระดับปริญญาตรี	ทุนละ	๓,๕๐๐.-	จำนวน	๕	ทุน
ระดับปริญญาตรี	ทุนละ	๔,๐๐๐.-	จำนวน	๖	ทุน
ระดับปริญญาโท	ทุนละ	๕,๐๐๐.-	จำนวน	๘	ทุน
ระดับปริญญาโท	ทุนละ	๖,๐๐๐.-	จำนวน	๕	ทุน

รวม ๖๙ ทุน เป็นเงิน ๒๐๘,๕๐๐.–

(สองแสนแปดพันห้าร้อยบาทถ้วน)

และจัดมอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุ-สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดปัญญานันทาราม ผู้สอบผ่านการศึกษาในระดับต่างๆ ดังนี้

นักธรรมตรี,โท,เอก	ทุนละ	๕๐๐.-	จำนวน	๑๒	ทุน
ป.ธ.๑-๒	ทุนละ	๒,๐๐๐.-	จำนวน	๔	ทุน
ป.ธ.๓	ทุนละ	๓,๐๐๐.-	จำนวน	๗	ทุน
ป.ธ.๕	ทุนละ	๕,๐๐๐.-	จำนวน	๑	ทุน
ป.ธ.๖	ทุนละ	๖,๐๐๐.-	จำนวน	๒	ทุน

รวม ๒๖ ทุน เป็นเงิน ๕๒,๐๐๐.–

(ห้าหมื่นสองพันบาทถ้วน)

นอกจากนี้ วัดปัญญานันทาราม โดยมูลนิธิวัดปัญญานันทาราม จัดมอบทุนการศึกษาเป็นกรณีพิเศษ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวโรกาสวันมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา แก่นักเรียนที่เรียนดีประพฤติดีจากโรงเรียนต่างๆ ในอำเภอคลองหลวง,หนองเสือ และธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี รวม ๑๒ โรง ทั้งนี้ผู้รับทุนและผู้ปกครองจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมอบรมจริยธรรม ตามโครงการ**"สู่อาราม"** ของวัดปัญญานันทาราม เพื่อมีสิทธิรับทุนการศึกษาต่อเนื่องจนจบชั้นสูงสุด ซึ่งในปีที่ผ่านมาได้มีการจัดทอดผ้าป่าทุนการศึกษา ในวันทอดกฐินสามัคคี และได้จัดพิธีมอบทุนการศึกษา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๙ ดังนี้

ระดับประถมศึกษา	ทุนละ	๑,๐๐๐.-	บาท	จำนวน	๓๒	ทุน
ระดับมัธยมต้น	ทุนละ	๑,๕๐๐.-	บาท	จำนวน	๑๓	ทุน
ระดับมัธยมปลาย	ทุนละ	๒,๐๐๐.-	บาท	จำนวน	๒๙	ทุน

รวม ๗๔ ทุน เป็นเงิน ๑๐๙,๕๐๐.– บาท
(หนึ่งแสนเก้าพันห้าร้อยบาทถ้วน)

มีการจัดกิจกรรมอาจริยบูชา ๙๖ ปี ปัญญานันทภิกขุ โดยจัดอบรมพิเศษโครงการ Bomb To Bell สันติสุข-สันติภาพในโรงเรียนวิถีพุทธ ตามโครงการคืนวิถีชีวิตชาวพุทธสู่สังคมไทย โดยมี ผอ.ลัดดาวัลย์ แก้วสว่าง เป็นประธานอบรม จำนวน ๓ รุ่น ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๙ เมษายน, ๑๓ - ๑๖ พฤษภาคม และ ๒๗ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ มีครูอาจารย์ กลุ่มโรงเรียนวิถีพุทธจาก ๘ พื้นที่การศึกษา เข้ารับการอบรม จำนวน ๔๙๑ คน โดยได้รับทุนสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

สถิติการจัดอบรมจริยธรรม
ตั้งแต่ ๑ มกราคม - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

กิจกรรม (จำนวนครั้ง) คน	ข้าราชการ (ครั้ง)	คน	นร.-นศ. (ครั้ง)	คน	ประชาชน (ครั้ง)	คน	นักโทษ (ครั้ง)	คน	พระ-สามเณร (ครั้ง)	คน
อุปสมบทพระภิกษุประจำเดือน									(๖)	๑๑๘
บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน									(๑)	๒๔๐
ปฏิบัติธรรม ๑ วัน (ชมวัด-ฟังธรรม)	(๑๔)	๑,๔๑๔	(๕๓)	๓,๖๗๐			(๔)	๑,๑๐๐	(๑)	๔๐
แสดงธรรมนอกสถานที่	(๖๖)	๑๒,๗๑๒	(๖๘)	๑๒,๐๖๑	(๑๑๙)	๒๒,๙๔๑			(๙)	๑,๓๙๐
วันพระ-วันอาทิตย์-วันสำคัญ					(๗๒)	๒๑,๔๘๐				
บวชเนกขัมมบารมี					(๔๐)	๑,๘๐๓				
ค่ายครูโรงเรียนวิถีพุทธ	(๔๒)	๓,๒๓๓								
ค่ายคุณธรรม	(๔)	๑๕๐								
ค่ายพุทธบุตร			(๑๑๐)	๑๗,๘๘๘						
พัฒนาวัด	(๑)	๕๐	(๒)	๑๐๐						
รวม	(๑๒๗)	๑๗,๕๕๙	(๒๓๓)	๓๓,๗๑๙	(๒๓๑)	๔๔,๘๐๕	(๔)	๑,๑๐๐	(๑๗)	๑,๗๗๗

รวม ๖๐๕ ครั้ง รวมจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น ๙๗,๘๖๐ คน

งานการเผยแผ่ – งานกิจกรรม

มีการจัดแสดงธรรมทั้งในและนอกพรรษา ทุกวันอาทิตย์ - วันพระ และวันสำคัญทางศาสนา มีการจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม อยู่ธุดงควัตร ถือศีลอุโบสถ

นอกจากนี้มีการจัดกิจกรรมงานเผยแผ่ เช่น ร่วมกับสถาบันการศึกษาจัด **"ค่ายพุทธบุตร"** สำหรับเด็ก - เยาวชนแบบค้างแรมที่วัด ๒ คืน ๓ วัน และร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ - เอกชน จัด**"ค่ายคุณธรรม"** แบบค้างแรมที่วัด ๒ คืน ๓ วัน ถึง ๕ วัน

มีการจัดพระภิกษุไป **"ร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ"** **"บรรยายธรรม – อบรม"** ให้ความรู้ตามหน่วยงานทั้งภาครัฐ - เอกชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่ได้ติดต่อมาดังปรากฏตามตาราง หน้าที่ ๗

งานพัฒนาศาสนวัตถุ

ในปี ๒๕๕๐ วัดปัญญานันทาราม ได้จัดสร้าง-ซ่อมแซมศาสนสถานและศาสนวัตถุ ดังรายการต่อไปนี้

ซื้อที่ดินเพิ่มเติม	๔,๖๐๐,๐๘๐.๐๐
อาคารโรงรถ	๕๐๐,๓๙๑.๐๐
ห้องน้ำ-ห้องเก็บของ	๔๔๒,๑๙๑.๕๐
เจดีย์ระฆัง	๑๐๖,๖๖๕.๐๐
พัฒนาวัด	๕๖๙,๔๓๑.๓๖
ตกแต่งอุโบสถ	๖๐๐,๑๖๗.๐๐
ต่อเติมศาลา ณ ระนอง	๒๗๔,๒๘๒.๕๒
ซ่อมแซมอาคารเฉลิมพระเกียรติ	๓๘๑,๘๔๕.๓๐
รวม	**๗,๔๗๕,๐๕๓.๖๘**

อุปสมบทกุลบุตรทุกวันเสาร์แรกของเดือน

บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

ปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางศาสนา

บวชเนกขัมมบารมี ทุกวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์

กิจกรรมพิเศษในปี ๒๕๕๐

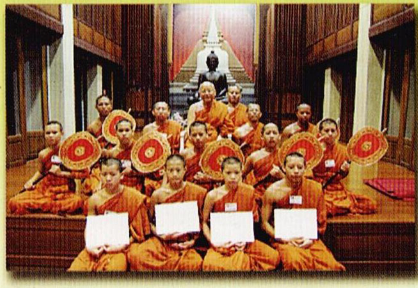

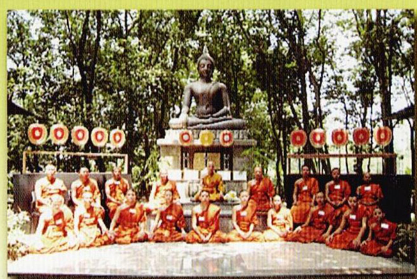

มุทิตาจิตพระภิกษุ-สามเณรเปรียญธรรม

โครงการคืนวิถีชีวิตชาวพุทธสู่สังคมไทย
Bomb To Bell

พิธีหล่อระฆัง
๒,๕๕๐ ลูก มอบแก่โรงเรียนในโครงการ

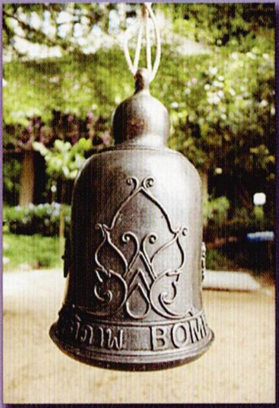

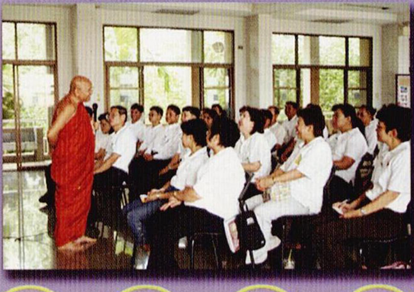

อบรมครูกลุ่มโรงเรียนวิถีพุทธ
ในโครงการ Bomb To Bell
สันติสุข สันติภาพ
ในโรงเรียนวิถีพุทธ

งานพัฒนาศาสนวัตถุ

นับแต่ปี ๒๕๓๗ - ๒๕๔๙ วัดปัญญานันทาราม ได้จัดสร้างศาสนสถานและศาสนวัตถุ ดังรายการต่อไปนี้

๒๕๔๑ อาคารเฉลิมพระเกียรติ

๒๕๔๑ ศาลาการเปรียญ

๒๕๔๑ กุฏิแม่ชี

๒๕๔๒ ลานหินโค้ง

๒๕๔๒ เรือนนอน ๔ หลัง

๒๕๔๒ ศาลาเรือนไทย

๒๕๔๓ กุฏิปัญญานันทะ

๒๕๔๔ อาคารสำนักงาน

๒๕๔๕ กุฏิอาคันตุกะ

๒๕๔๕ กุฏิกตัญญู ๙๐ ปี

๒๕๔๖ กุฏิอนุจารี

๒๕๔๘ เขตกรรมฐาน

๒๕๔๘ เรือนนอน ๖๐ หลัง

๒๕๔๘ ศาลา ณ ระนอง

๒๕๔๙ อุโบสถ

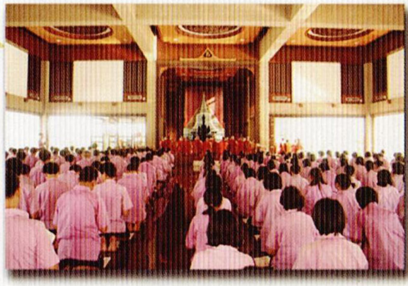

งานก่อสร้างศาสนสถาน ในปี ๒๕๕๐

๒๕๕๐ เจดีย์ระฆัง

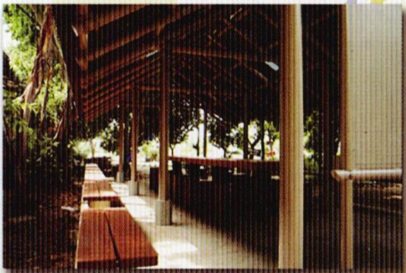

ศาลาพักครู

ห้องน้ำ

อาคารจอดรถ

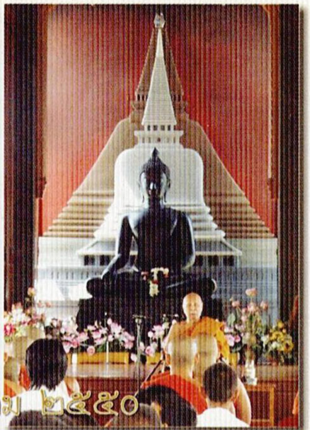

หลวงพ่อมาเยี่ยม ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐

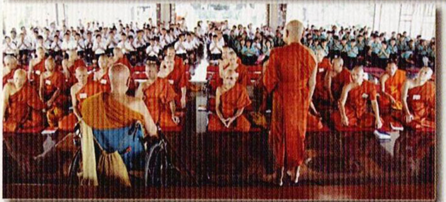

ธรรมสมโภช ๘๖ ปี

น้อมบูชาหลวงพ่อ

พาลูกสามเณรกราบบูชาหลวงปู่
๒๔ เมษายน ๒๕๕๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐

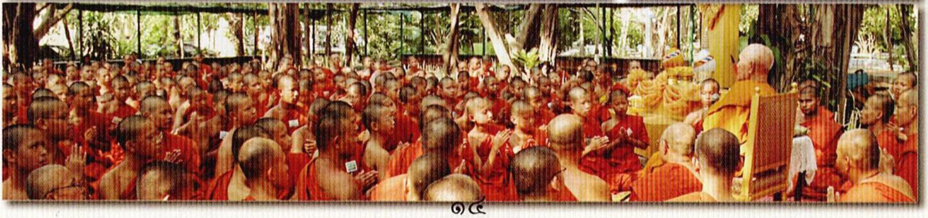

น้อมสักการะ
หลวงพ่อละสังขาร

โครงการก่อสร้างอาคารสถาบันปัญญานันทะ (ฉลอง ๑๐๐ ปี)

ปี ๒๕๕๐ ดำเนินการซื้อที่ดินด้านข้างกุฏิปัญญานันทะ หลังอาคารเฉลิมพระเกียรติ เพิ่มเติม จำนวน ๒ ไร่ เพื่อจัดสร้างศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาครบวงจร (สถาบันปัญญานันทะ)

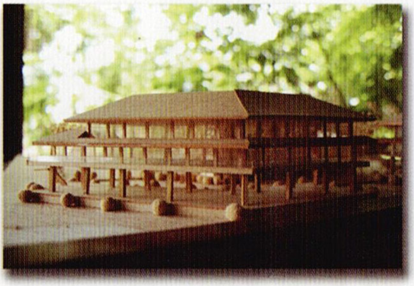

รูปแบบจำลองอาคาร
สถาบันปัญญานันทะ
(ฉลอง ๑๐๐ ปี)

ออกแบบโดย อ.ประชา แสงสายันต์

งบประมาณการก่อสร้าง ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.- บาท

ระยะเวลาดำเนินการ พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔

ร่วมธรรมสมโภชพุทธศักราช ๒๕๕๐

ร่วมทำดีเพื่อพ่อ เฉลิมพระเกียรติพระชนมายุ ๘๐ พรรษา มหาราช
(๕ ธันวาคม ๒๕๕๐)

และธรรมสมโภช ๙๖ ปี ปัญญานันทภิกขุ (๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

บูชาหลวงพ่อ

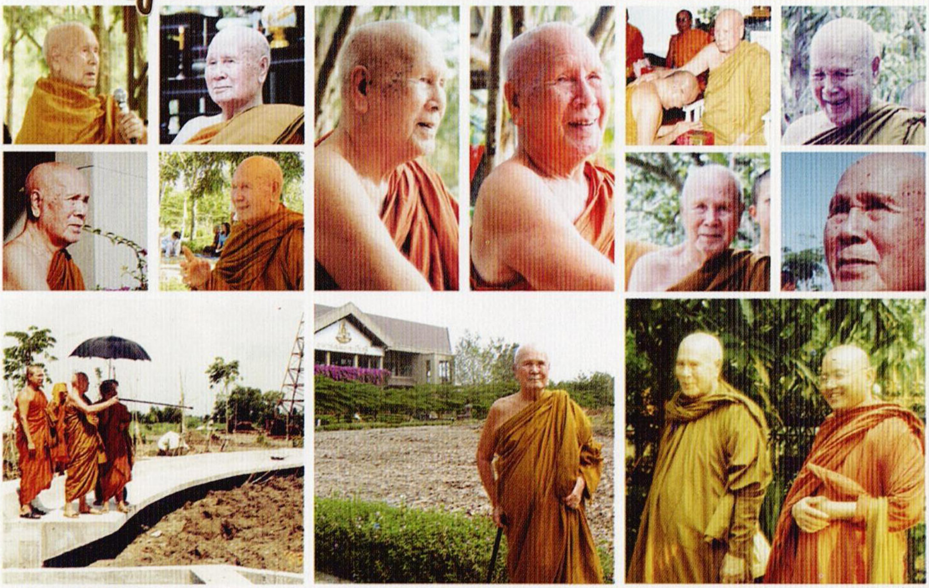

ประกายแห่งปัญญา ๙

โดย พระครูสีลวัฒนาภิรม

ศิษย์ที่รักทุกรูป

ขอฝากแนวคิดไว้ให้ช่วยกันสืบต่อๆ ไป คือ
ช่วยอุทิศชีวิตทั้งหมด แก่พระรัตนตรัย ถวายไม่เอาคืน
แล้วก็ตั้งใจทำหน้าที่ของพระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อให้คนไทย
ที่ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ที่ปฏิบัติผิด
จะได้ปฏิบัติได้ถูก จะได้เป็นชาวพุทธอย่างแท้จริงขึ้น

เพราะเวลานี้ชาวพุทธปลอมๆ มีอยู่มาก ค่อยๆ ช่วยกันไป
ให้เขาได้มีความรู้สึกนึกคิดในทางที่ถูก ที่ชอบตามหลักธรรมะ
ของพระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อให้เขาเป็นชาวพุทธที่มีความคิด
การพูด การทำถูกต้อง เพื่อช่วยเหลือประเทศชาติ
ให้มั่นคงเจริญก้าวหน้าต่อไป

พระพรหมมังคลาจารย์

ประกายแห่งปัญญา ๙ "บูชาหลวงพ่อ"

โดย พระครูสีลวัฒนาภิรม

เจ้าอาวาสวัดปัญญานันทาราม ต.คลองหก อ.คลองหก จ.ปทุมธานี

รองประธานศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฏ์ (ที่ระลึก ๘๐ ปี ปัญญานันทะ)

ISBN : 978-974-09-4728-8

ที่ปรึกษา	พระมหาเผียน อนุจารี, พระครูสังฆกิจพิมล, พระประสงค์ ปริปุณฺโณ พระมหามานพ ปัญฺญาวชิโร, พระอธิการประสิทธิ์ สีลคุโณ
ถอดแถบเสียง	พระสุกรี โรจนธมฺโม และพุทธอาสา
พิสูจน์อักษร	พระมหาจรวย อุชุจาโร, พระมหาเด็ด เตชเมธี, พระมหาเกษม ปริธมฺโม, พระมหาเจษฎา โชติปญฺโญ, คณะครูโรงเรียนบางชวดอนุสรณ์, คณะครูโรงเรียนชุมชนวัดราษฎร์บำรุง
ถ่ายภาพ	พระวิโรจน์ จนฺทธมฺโม, พระสุพล ขนฺติวโร, เมตตา อิศราภรณ์ และผู้ไม่ได้เอ่ยนาม
บรรณาธิการ	เมตตา อิศราภรณ์

จัดพิมพ์โดย โครงการธรรมทานเพื่อปัญญาบารมี วัดปัญญานันทาราม
ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฏ์
(ที่ระลึก ๘๐ ปี ปัญญานันทะ)
ห้องสมุดศาลาจำปีรัตน์ วัดชลประทานรังสฤษฏ์

วัดปัญญานันทาราม : ๑ หมู่ที่ ๑๐ ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ๑๒๑๒๐
โทร.๐-๒๙๐๔-๖๑๐๑ ถึง ๒ โทรสาร ๐-๒๙๐๔-๖๐๖๕
watpanya@hotmail.com
ผู้ประสงค์จัดพิมพ์เป็นธรรมทานเผยแพร่ ติดต่อ คุณเมตตา โทร. ๐๘-๑๖๗๕-๔๐๖๕

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จำนวน ๕๐,๐๐๐ เล่ม

แม่พิมพ์โดย สุเนตรฟิล์ม โทร. ๐-๒๘๐๓-๒๒๔๙

พิมพ์ที่ บริษัทเอส.อาร์พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด โทร.๐-๒๕๘๔-๑๗๘๙, ๐-๒๕๘๓-๙๐๐๑

สารบัญ

"แม่ทัพโลก" จาก "พี่ท่าน" -พุทธทาส ถึง

"น้องท่าน" - ปัญญานันทะ ๔

พี่ชาย - น้องชาย โดยธรรม ๕

หลักใจของหลวงพ่อ ๖

หลวงพ่อกับวัดปัญญา ๗

อาจริยบูชา ๙๐ ปี ปัญญานันทภิกขุ ๑๓

ธรรมโกศาจริยบูชา ๘๙ ปี ปัญญานันทภิกขุ ๑๕

วัดหลวงพ่อปัญญา ๒๐

อุโบสถบูชาธรรม ระลึกคุณ ๒๓

กว่าจะถึงวันนี้ : ด้วยเมตตาที่หลวงพ่อมีต่อศิษย์ ๒๕

หลวงพ่อนักบริหาร ๓๐

หานอกพบวุ่น หาในพบนิพพาน ๓๓

หลวงพ่อกับความเรียบร้อย ๓๖

หลวงพ่อกับความประหยัด ๓๘

วัดนี้เสร็จเมื่อไร ๔๑

วิสัยทัศน์ของหลวงพ่อ ๔๔

อุดมการณ์ประกาศธรรม ๕๓

หลักธรรมของหลวงพ่อ ๕๕

พระธรรมทายาท ไม่ใช่อามิสทายาท ๕๘

สามสหายธรรม ๖๒

ค่ายพุทธบุตร อยู่แบบพระพุทธเจ้า ๖๔

มรดกหลวงพ่อ ๖๖

๕ ดี ๖๙

เด็กดีเพราะมีธรรมะ ๗๓

คนดีเพราะประพฤติธรรม ๗๗

ไม่ยึดติดให้ชีวิตเป็นทุกข์ ๘๒

ตารางชีวิตหลวงพ่อปัญญา ๘๕

เมื่อหลวงพ่อขอลาป่วย ๘๗

ข้อควรจำสำหรับชาวพุทธ ๘๙

แม่ทัพโลก

จาก "พี่ท่าน" - พุทธทาส ถึง "น้องท่าน" - ปัญญานันทะ

"ผมไม่ได้มาโดยตัว ก็ขอส่งเสียง ส่งจิตใจ ส่งความประสงค์มายังน้องชายที่รัก คือ ท่านปัญญา ขอแต่งตั้งให้ท่านเป็น **"แม่ทัพโลก"** เพื่อทำสงครามโลก ระหว่างโลกของความเห็นแก่ตัว กับความไม่เห็นแก่ตัว ขออ้อนวอนให้รับหน้าที่อันนี้ โดยความปรารถนาของพวกที่เป็น **"พุทธทาส"** ทุกคน

พุทธทาสมีหลายหมื่นหลายแสนคน อุปโลกน์เป็นน้ำเสียงเดียวกันว่า ขอถวายหน้าที่อันนี้แก่น้องท่านปัญญาเป็น **"แม่ทัพโลก"** เพื่อจะทำสงครามโลกกับโลกที่มันเห็นแก่ตัว ให้กลายเป็นโลกที่ไม่มีความเห็นแก่ตัว เป็นโลกของพระพุทธศาสนา และของทุกๆ ศาสนา มีความสงบเยือกเย็นในความหมายแห่งพระนิพพาน จนเรียกว่ามี **"แผ่นดินเพชร"** เกิดขึ้นมา

ขอให้ผู้ที่มีความเห็นด้วยทุกคน จงแสดงอนุโมทนาสาธุการและไชโยกันให้ถึงที่สุดเถิด..."

พุทธทาสภิกขุ

พี่ชาย-น้องชาย โดยธรรม

"...ญาติโยมได้ฟังสารที่ส่งมาจากท่านพุทธทาสภิกขุ ซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งพี่ชายของอาตมา ฟังแล้วรู้สึกอย่างไร อาตมาฟังแล้วตื้นตัน ตื้นตันใจ พูดอะไรไม่ค่อยออก

ท่านพูดมาจากดวงใจที่แท้จริง เป็นดวงใจที่เป็นพุทธทาส คือเป็นทาสของพระพุทธเจ้า ท่านเป็นทาสพระพุทธเจ้ามาเป็นเวลา ๕๐-๖๐ ปีแล้ว อาตมาก็ไปร่วมวงความเป็นทาสของพระพุทธเจ้า ในฐานะเป็นน้องชาย **ท่านเป็นพี่ชาย พี่ชายโดยธรรม เป็นน้องชายก็โดยธรรมะ**

เราทำงานร่วมกัน แม้จะอยู่ไกลกันก็เหมือนกับอยู่ใกล้ใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือใจที่มอบถวายพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มีความมุ่งมั่นอย่างหนักแน่น ในการที่จะทำงานเพื่อพระศาสนา เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่มหาชน

ปัญญานันทภิกขุ

หลักใจของหลวงพ่อ

๑. ร่างกายชีวิตของข้าพเจ้าเป็นของพระรัตนตรัย ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระรัตนตรัยโดยสมบูรณ์

๒. ความมุ่งหมายของข้าพเจ้าอยู่ที่ประกาศคำสอนที่แท้ของพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้าจึงต้องเป็นคนกล้าพูดความจริงทุกกาลเทศะ

๓. ข้าพเจ้าจักต้องสู้ทุกวิถีทาง เพื่อทำลายสิ่งเหลวไหลในพระพุทธศาสนา นำความเข้าใจถูกต้องมาให้แก่ชาวพุทธ

๔. ข้าพเจ้าไม่ต้องการอะไรเป็นส่วนตัว นอกจากปัจจัยสี่พอเลี้ยงอัตตภาพเท่านั้น ผลประโยชน์อันใดที่เกิดจากงานของข้าพเจ้า สิ่งนั้นเป็นของงานที่เป็นส่วนรวมต่อไป

๕. ข้าพเจ้าถือว่าคนประพฤติชอบตามหลักธรรม เป็นผู้ร่วมงานของข้าพเจ้า นอกจากนี้ไม่ใช่.

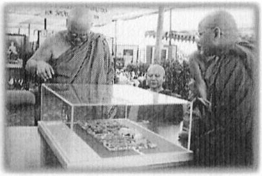

หลวงพ่อกับวัดปัญญา

ในปีพรรษา ๒๕๓๗ ตอนนั้นอาตมายังเป็นพระผู้น้อย แต่ได้รับความเมตตาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อให้มาสร้างวัด หลวงพ่อเป็นพระที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และหลวงพ่อไม่เคยทิ้งหรือปล่อยให้เราทำเพียงลำพัง หลวงพ่อยังคอยช่วยเหลือดูแลทุกด้าน

เมื่อหลวงพ่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานสมณศักดิ์ ที่ "พระธรรมโกศาจารย์" เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๗ หลวงพ่อมีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้ ๖ รูป หลวงพ่อได้เมตตาแต่งตั้งอาตมาเป็นที่ **"พระครูปลัดศีลวัฒน์"** เพื่อรับสนองงานต่างๆ ที่รับมอบหมาย

งานการก่อสร้างวัดหลวงพ่อจะช่วยดูแล จัดส่งคณะลูกศิษย์สาขาวิชาต่างๆ มาช่วยในงานแต่ละด้าน ตั้งแต่ถมดิน จัดระบบไฟฟ้า ขุดบ่อบาดาลทำน้ำประปา ทำถนนหนทางเข้าวัด การจัดวางผังวัด การออกแบบสร้างอาคารรวมถึงงานดูแลควบคุมการก่อสร้าง เป็นไปด้วยบารมีของพระเดชพระคุณหลวงพ่อทั้งสิ้น

ที่สำคัญน้ำใจเสียสละจาก**ญาติโยมที่ได้ร่วมบุญสร้างวัดกับหลวงพ่อ** จากที่ดินเดิมที่โยมพิชิตและโยมจำรัส ทองสีม่วง ถวายแด่พระเดชพระคุณหลวงพ่อเพื่อสร้างวัดมีเพียง ๖ ไร่ ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๔๖ ไร่ ในปัจจุบัน หลวงพ่อจะเป็นผู้บอกบุญให้ญาติโยมร่วมสร้างวัดด้วยตนเอง เช่น

"วัดนี้ยังต้องการสถานที่เพิ่มแผ่นดินให้แก่วัดต่อไป เช่น ที่อบรมเยาวชน ที่หลับที่นอนที่ทำไว้ชั่วคราวหลังคาผุหมดแล้ว ไม้ธรรมดาปลวกกินขึ้นไปถึงหลังคาเห็นเป็นรูแล้ว อย่าเข้าไปยุ่งเดี๋ยวมันล้มมาทับเอา เล้าไก่ไก่ก็อยู่ไม่ได้แล้ว ตอนนี้มันเก่า มันผุ ต้องสร้างใหม่

ช่วยกันสร้างจะได้พักสบาย ยังพัฒนาไปเรื่อยๆ เงินที่คนอนุโมทนาหลวงพ่อรักษาไว้ ไม่ได้เอามาไว้ที่นี่ หลวงพ่อเก็บไว้กับธนาคารที่ปากเกร็ด ท่านพระครูปลัดจะทำอะไรต้องไปเสนอโครงการจะทำอะไร งบประมาณเท่าไร ถ้ามี

ทำได้ ให้ทำ แล้วก็เบิกเป็นงวดๆ เอามาทำต่อไป”

อาตมามาอยู่ที่วัดปัญญานันทาราม ทำหน้าที่เหมือนผู้ประสานงานและดูแลแทนหลวงพ่อ

พระเดชพระคุณหลวงพ่อทำให้เราได้เรียนรู้งานต่างๆ จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านไปในตัว เพราะในการก่อสร้างบางครั้งมีอุปสรรคต้องแก้ไข ต้องปรับเปลี่ยน เราจึงต้องเรียนรู้งานและหาวิธีการแก้ไข

บ่อยครั้งหลวงพ่อเดินทางจากวัดชลประทานมาตรวจงานโดยตรง บางครั้งท่านไปเทศน์ที่จังหวัดใกล้เคียงก็แวะมาเยี่ยมเยียน

ทุกครั้งที่หลวงพ่อมา ท่านจะไม่ใช่มานั่งคุยสนทนาแล้วก็กลับเท่านั้น แต่ท่านจะเดินตรวจงานทุกจุดทุกสถานที่ของวัด ตั้งแต่หน้าวัดจนถึงท้ายวัด ท่านจึงรับรู้ถึงสิ่งใดควรทำ จำเป็นมากน้อยแค่ไหน แล้วท่านก็แนะนำให้ทำหรือปรับปรุงอะไรให้เหมาะสม

บางคราวท่านเดินตรวจงานผ่านไปเจอคณะญาติโยมที่มาปฏิบัติธรรม สมัยนั้นอาคารเฉลิมพระเกียรติยังสร้างไม่เสร็จ ท่านเห็นญาติโยมกำลังสนทนาธรรมกับพระที่ใต้ร่มไม้ ท่านก็จะเข้าไปสนทนาให้โอวาทธรรมด้วย

เมื่ออาคารเฉลิมพระเกียรติก่อสร้างเสร็จ หลวงพ่อจะเมตตามาให้โอวาทแก่คณะข้าราชการที่มาอบรมค่ายคุณธรรมทั้งผู้พิพากษา อัยการ กรมศุลกากร ตำรวจ ครู สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ฯลฯ เป็นประจำ

ถึงงานบรรพชาสามเณร ในปีแรกเมื่อปี ๒๕๓๙ หลวงพ่อมอบหมายงานบรรพชาสามเณรของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ให้มาจัดที่วัดปัญญานันทาราม

เนื่องจากวัดชลประทานจะต้องรับพระบวชใหม่ สถานที่ไม่เพียงพอ แม้ที่วัดปัญญานันทารามยังไม่สะดวกในการจัดพิธีบรรพชา หลวงพ่อได้เมตตาจัดบรรพชาให้ที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ แล้วส่งมาฝึกอบรมที่วัดปัญญานันทาราม

เมื่อหลวงพ่อว่างจากภารกิจ หลวงพ่อยังเดินทางมาเยี่ยมพร้อมไต่ถามสารทุกข์สุขดิบ ความเป็นอยู่ของลูกสามเณร

*"**หลวงพ่อคิดถึงลูกเณรทั้งหลาย ที่ได้บวชแล้ว มาอยู่ที่วัดปัญญานันทาราม** เพราะเป็นห่วงว่าพวกเราอยู่กันสบายดีหรือเปล่า มีทุกข์ร้อนอะไรบ้าง ก็ได้ทราบว่า ทุกคนสบายดี*

เมื่อตะกี้ หลวงพ่อเดินผ่านไปทางโน้น เห็นสามเณรนอนอยู่ใต้ต้นไม้ริมสระน้ำสบายดี ถามว่า คิดถึงบ้านบ้างหรือเปล่า หลายคนบอกว่า ไม่คิดถึง...

เพราะเราจากบ้านมาแบบสามเณร มาอยู่ในวัดนี้เป็นวัดแบบธรรมชาติ ได้สัมผัสกับธรรมชาติ อยู่บ้านไกลธรรมชาติ นั่ง นอน กิน ดื่ม ตามชอบใจ ไม่เหมือนอยู่กับธรรมชาติ

บวชแล้วหลวงพ่อให้มาอยู่ที่นี่ ก็เพราะเห็นว่าเป็นที่เหมาะสมในการฝึกฝนอบรมจิตใจ"

ถึงงานบุญกฐินประจำปีของวัดปัญญานันทาราม หลวงพ่อจะเมตตาเดินทางมาเป็นประธานทุกครั้ง ในปีแรกๆ วัดปัญญานันทารามยังไม่เป็นที่รู้จัก ญาติโยมที่ไปติดต่อขอเป็นเจ้าภาพกฐินวัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระเดชพระคุณหลวงพ่อจะแนะนำให้ญาติโยมมาที่วัดปัญญานันทาราม ซึ่งเป็นวัดที่หลวงพ่อสร้าง

ถึงวันงานในพิธีหลวงพ่อจะปรารภเกี่ยวกับวัดปัญญานันทาราม แนะนำคณะสงฆ์ว่ามีความเป็นอยู่อย่างไร วัดนี้สร้างเพื่ออะไร และจะทำอะไรบ้างที่เป็นประโยชน์แก่ชาวพุทธ เช่น งานปฐมกฐินเมื่อ ๒๕๓๙ น้ำเสียงเปี่ยมเมตตาของหลวงพ่อยังดังก้องอยู่ในหัวใจของอาตมา ว่า

"ท่านพระครูปลัดศีลวัฒน์ ท่านก็เป็นคนปักษ์ใต้ อยู่ฉวาง และมาบวชอยู่เล่าเรียนในสำนักวัดชลประทาน เรียนได้พอสมควร แล้วก็ขยันทำงาน

*มาสร้างวัดนี้ อาตมาก็บอกว่า **คุณต้องไปอยู่วัดนี้ ไปทำงาน สร้างคน สร้างวัด ให้เจริญก้าวหน้า เรื่องอื่นๆ หลวงพ่อช่วย แต่เรื่องดูแลการก่อสร้าง คุมงาน คุณต้องทนเหนื่อยหน่อย** ท่านก็รับคำและก็มาอยู่*

ท่านพระครูปลัดศีลวัฒน์ ท่านก็หนักใจพอสมควร แต่ว่าเป็นผู้ที่มีน้ำอดน้ำทน มีความเสียสละ รักพระพุทธเจ้า รักพระธรรม พระสงฆ์ ยินดีที่จะช่วยงาน รวมทั้งพระที่มาอยู่ร่วมด้วย หลายองค์ด้วยกัน มาช่วยกันจัดช่วยกันทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จะได้เกิดประโยชน์ เป็นความสุขแก่ญาติโยมทั้งหลาย".

รับมอบที่ดิน

ปฐมกฐิน ๒๕๓๗

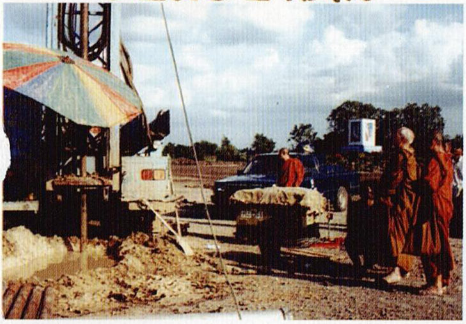

หลวงพ่อมาเยี่ยม - สนทนาธรรม

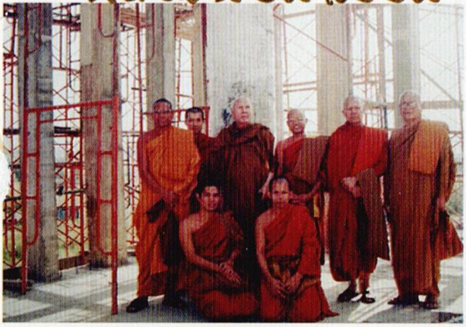

หลวงพ่อเป็นพระบรรพชาจารย์สามเณรภาคฤดูร้อน

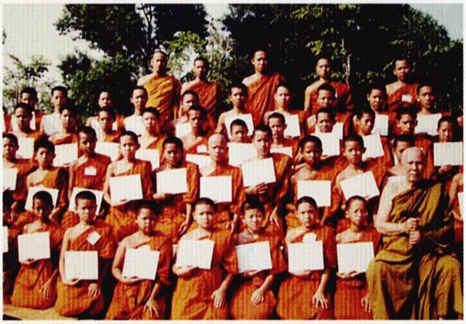

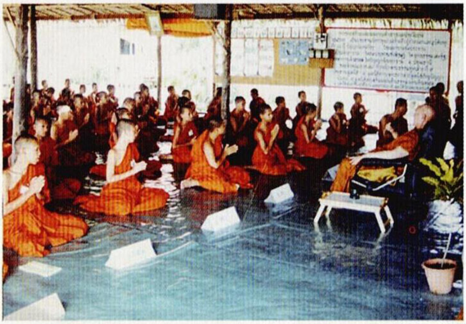

หลวงพ่อเป็นประธานงานบุญวัดปัญญา

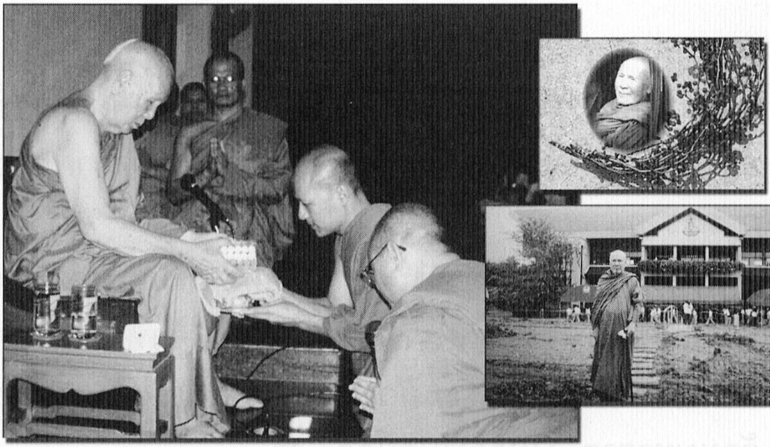

อาจริยบูชา ๙๐ ปี ปัญญานันทภิกขุ

การบูชาในพระพุทธศาสนามี ๒ อย่าง การบูชาด้วยการสักการะ มีดอกไม้หรือปัจจัยสี่ ชื่อว่าอามิสบูชา การบูชาด้วยการปฏิบัติ ชื่อว่า ปฏิบัติบูชา

การบูชาสองประการนี้ อามิสบูชาแม้มีอานิสงส์มาก แต่พระพุทธองค์ทรงโปรดการปฏิบัติบูชา ดังที่พระองค์ตรัสว่า "อามิสบูชานั้น ไม่อาจดำรงพระศาสนาไว้ได้ชั่วกาลแม้เพียงดื่มข้าวยาคู (ข้าวต้ม) อีกหนึ่ง ผู้ใดทำอานิสงส์ก็มีแก่ผู้นั้นเท่านั้น ส่วนสัมมาปฏิบัติ พระองค์ทรงโปรดและอาจดำรงพระศาสนาไว้ด้วย"

และทรงตรัสว่า "อานนท์ ผู้ใดเป็นภิกษุก็ตาม ภิกษุณีก็ตาม อุบาสกก็ตาม อุบาสิกาก็ตาม เป็นผู้ปฏิบัติธรรม

สมควรแก่ธรรมปฏิบัติชอบยิ่ง มีปกติประพฤติตามธรรมอยู่ ผู้นั้นชื่อว่า สักการะ เคารพ นับถือ บูชาตถาคตด้วยการบูชาอย่างยิ่ง”

หลวงพ่อปัญญานันทะ ได้ยึดถือหลักการนี้นับแต่ท่านอธิษฐานจิตต่อหน้าพระบรมธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่วัดพระแก้ว กรุงเทพ และวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก ว่า

“ข้าพเจ้าขอมอบกายถวายชีวิตจิตใจนี้ แด่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอมอบกาย ใจ ถวายแด่พระพุทธศาสนา จะทำงานให้แก่พระศาสดาจนตลอดชีวิต” ซึ่งตรงกับภาษาบาลีว่า

“พุทธะสาสะเน อุรัง ทัตวา อนิวัตติสสามิ พรหมจะริยะปะรายะโน : ข้าพเจ้าขอถวายชีวิตแด่พระพุทธศาสนา ประพฤติพรหมจรรย์มุ่งไปข้างหน้า จักไม่เวียนกลับไปสู่คฤหัสถ์”

๗๐ ปี การประกาศธรรม หลวงพ่อได้มุ่งมั่นทำลายความเห็นผิด และการกระทำที่ผิด ในหมู่พี่น้องชาวพุทธทั้งหลายให้หมดไป ดังหลักใจในการดำเนินชีวิตที่ท่านได้วางไว้.

(อาจริยบูชา ๙๐ ปี ปัญญานันทภิกขุ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔)

ปัญญาสาส์น ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒๙ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๔๔

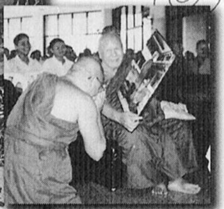

ธรรมโกศาจริยบูชา ๘๙ ปี ปัญญานันทภิกขุ

ขอน้อมคารวะแด่พระเดชพระคุณหลวงพ่อ ผู้มีเมตตาต่อมวลศิษย์ ได้ชุบชีวิตทางจิตวิญญาณ จนมีลูกศิษย์ที่เป็นพระภิกษุสืบทอดเจตนารมณ์ เพื่อรักษาพระพุทธศาสนาตามปณิธานพระเดชพระคุณหลวงพ่อมีจำนวนมากมาย ทั้งเป็นสัทธิวิหาริก และอันเตวาสิก กระจายอยู่ทั่วประเทศ

นอกจากพระภิกษุ-สามเณรแล้ว ยังมีอุบาสกอุบาสิกาที่ได้พึ่งบารมีพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ชุบชีวิตใหม่ สร้างชีวิตใหม่ ในระดับบริหารประเทศมีตั้งแต่ระดับ

คณะรัฐมนตรี และข้าราชการกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ อุบาสก อุบาสิกาเหล่านั้นได้ช่วยชาติ ช่วยประเทศตามฐานของชีวิตที่ประกอบด้วยธรรม และบัดนี้คณะศิษยานุศิษย์ของหลวงพ่อได้จัด **พฤษภาธรรมสมโภช ๘๙ ปี ปัญญานันทภิกขุ ณ วัดปัญญานันทาราม**

วัดปัญญานันทารามเกิดขึ้นจากเจตนารมณ์ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ทุกขั้นตอนของการสร้างวัดนี้เริ่มตั้งแต่มารับมอบที่ดินแล้วซื้อที่ขยายมาจนถึง ๓๗ ไร่ ๘๘ ตารางวา **ด้วยความเพียร พยายามและบารมีของหลวงพ่อโดยตรง**

เกล้ากระผมฯ ได้ตระหนักในความวิริยะ อุตสาหะของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ในการที่จะให้วัดปัญญานันทารามแห่งนี้เกิดขึ้น จึงมีความซาบซึ้งปลื้มปีติอย่างยิ่งที่ได้เกิดมาชาตินี้ได้เห็นความเสียสละที่สูงส่ง

เงินทุกบาททุกสตางค์ที่ญาติโยมได้นำมาถวายแด่พระเดชพระคุณหลวงพ่อได้รับและเขียนใบอนุโมทนาด้วยลายมือของหลวงพ่อเอง เก็บรวบรวมทีละบาทสองบาทรวมเป็นล้านบาท เก็บรักษาไว้อย่างดี แล้วมอบเงินนั้นมาให้สร้างวัดแห่งนี้

บางวันหลวงพ่อเกือบ**อดเพล** เพราะต้องมาเซ็นหนังสือรับโอนที่ดิน และครั้งหนึ่งในงานทอดกฐินสร้างวัดปัญญาฯ ตลอดเส้นทางเกือบกิโลเมตร ขณะหลวงพ่อเดินจากอุโบสถไปยังโรงครัวเก่าหลังวัดเพื่อไปฉันภัตตาหารเพล ญาติโยมได้ถวายปัจจัยใส่ในย่ามจนหลวงพ่อต้องเกร็งมือเพื่อรับน้ำหนักย่าม เมื่อวางย่ามลง มือของหลวงพ่อสั่นจนไม่มีแรงตักอาหารมื้อเพลนั้นได้

หลายครั้งที่หลวงพ่อยอมเหนื่อย เพื่อรักษาพระศาสนา เงินกว่าร้อยล้านบาทที่ญาติโยมได้ถวายมาเพื่อสร้างวัดแห่งนี้ นับว่าเป็นการรวบรวมศรัทธาญาติโยมอย่างสูง คำสั่งที่มอบหมายให้เกล้ากระผมฯ และคณะมารับผิดชอบ ยังดังก้องอยู่ในหูตลอดเวลาว่า

"ลูก ไปเหนื่อยเพื่อพระศาสนา ช่วยงานหลวงพ่อ ขัดข้องอะไรหลวงพ่อจะช่วยเหลือ ไปทำงานสองด้าน หนึ่ง สร้างศาสนวัตถุ สอง สร้างศาสนทายาท"

งานสองด้านที่เกิดขึ้นบนผืนแผ่นดินตรงนี้ จากทุ่งนา เกล้ากระผมฯตระหนักและซาบซึ้ง **ถ้าไม่ได้บารมีหลวงพ่อ เกล้ากระผมฯคงไม่สามารถทำได้**และยังโชคดีที่ได้พระภิกษุผู้ร่วมงาน แม่ชี รวมถึงญาติโยมที่มีความศรัทธา

ในพระเดชพระคุณหลวงพ่อ มีน้ำใจเสียสละ ทุ่มเทแรงกาย แรงใจร่วมกันทำงาน

จากปี ๒๕๓๗ มาจนถึงวันนี้ ศาสนวัตถุที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อได้มอบให้ได้อำนวยความสะดวกแก่ อุบาสก อุบาสิกา ผู้มาพักแรม เพื่อฝึกฝนอบรมตนเองตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาตามควรแก่ฐานะ สามารถพักได้จำนวน ๓๐๐ - ๔๐๐ คน ด้านที่พักแม่ชีหรืออุบาสิกาได้เสร็จสมบูรณ์แล้ว ส่วนที่พักของพระภิกษุสงฆ์ก็จะเสร็จสมบูรณ์ในอีกไม่กี่วันข้างหน้า

วัดปัญญานันทารามได้ดำเนินการตามคำสั่ง และเจตนารมณ์หลวงพ่อ **นั่นคือให้สถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่ให้การศึกษา ฝึกฝนอบรมปฏิบัติและเผยแผ่ธรรมะ เพื่อสร้างศาสนทายาท** โดยมีถึง ๑๔ โครงการ ที่ปฏิบัติอยู่เกื้อกูลแก่นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป ด้วยเมตตาที่หลวงพ่อได้มอบหมายให้เกล้ากระผมฯ มารับผิดชอบ และที่ปลื้มปีติและเป็นขวัญกำลังใจยิ่ง ที่ทุกฝ่ายทุกท่านมั่นใจ ให้ความสำคัญต่อวัด เมื่อมาถึงวัดปัญญานันทาราม จะบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า

"มาวัดหลวงพ่อปัญญาฯ"

วันนี้เป็นวันครบรอบ ๘๙ ปี คณะศิษย์ที่รวมกันอยู่ที่นี้ ขอเป็นตัวแทนของคณะพระภิกษุ สามเณร อุบาสก และอุบาสิกา ขอเมตตาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ถ้ามีส่วนใดที่พวกเกล้ากระผมฯ ได้ทำไปด้วยเจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี อันผิดไปจากเกณฑ์ที่หลวงพ่อได้ตั้งไว้ เกล้ากระผมฯ ขอความเมตตาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อได้ให้โอกาส แนะนำตักเตือน พวกเกล้ากระผมฯ จะน้อมรับ **เพื่อจะได้ประพฤติ ปฏิบัติ ให้ชีวิตส่วนที่เหลือนี้ เดินตามรอยเท้าพระเดชพระคุณหลวงพ่อ เพื่อบูชาพระพุทธเจ้าสืบไป.**

ธรรมโกศาจริยบูชา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๓
ปัญญาสาส์น ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๖ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๔๓

วัดหลวงพ่อปัญญา

การสร้างวัดปัญญาฯ เป็นงานสำคัญยิ่ง เพราะวัดนี้เป็นเสมือนหนึ่งชีวิตของหลวงพ่อ ด้วยนามของหลวงพ่อที่ตั้งไว้เป็นมรดกธรรมแก่หมู่ศิษย์

เมื่อเอ่ยถึงวัดปัญญาฯ สาธุชนจึงทราบดีว่า

"อ้อ..วัดหลวงพ่อปัญญาฯ"

วัดปัญญานันทารามจึงเป็นทุกอย่างที่จะต้องรักษาอุดมการณ์ และสืบทอดเจตนารมณ์ของหลวงพ่อ

๖ ปีแรกของการสร้างวัด นับเป็นงานที่หนักเพราะต้องสร้างวัดและจัดกิจกรรมอบรมไปพร้อมๆ กัน จนเป็นที่รู้จักของผู้สนใจธรรม นักปฏิบัติธรรม ผู้รักใคร่ในธรรมในหมู่พุทธบริษัทอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

ในยามที่ว่างเว้นจากกิจกรรมการอบรม อาตมาพร้อมคณะสงฆ์ จะเข้ากราบเรียนถวายรายงานความคืบหน้าและความเป็นไปของวัดอยู่เสมอ

ครั้งนี้ก็เช่นกัน เมื่อรายงานเสร็จ ตั้งใจว่าจะขอกำลังใจและความสงสารจากหลวงพ่อ

"หลวงพ่อครับ การสร้างวัดปัญญาฯ ตามที่หลวงพ่อมอบหมาย ตอนนี้เสร็จตามที่ตั้งเกณฑ์ไว้ แต่ผมเหนื่อยครับหลวงพ่อ"

หลวงพ่อยกมือขึ้นเขกศีรษะอาตมาอย่างเอ็นดู แล้วมองด้วยสายตาเมตตาปรานี พร้อมชี้นิ้วมาที่ตัวอาตมา

"คุณอายุเท่าไรแล้ว" หลวงพ่อถาม ด้วยน้ำเสียงเน้นชัด

ด้วยความตกใจตอบไปว่า *"สี่สิบเก้าแล้วครับ"*

ท่านชักนิ้วกลับมาชี้ที่ตัวท่าน

"หลวงพ่ออายุตั้งเก้าสิบเอ็ดแล้ว ยังไม่มีสิทธิพูดคำว่าเหนื่อย คุณไม่ต้องรีบ.... เวลาให้คุณพักเหนื่อยรอคุณอยู่แล้ว" หลวงพ่ออธิบายเปรียบเทียบสั้นๆ แต่ทุกถ้อยคำกระจ่างชัดถึงสาระธรรมของชีวิต

หลวงพ่อท่าน**ไม่มี** คำว่า **"เหนื่อย"** **ไม่มี** คำว่ากังวลกับคำว่า **"ยาก"** **ไม่มี** คำว่า ท้อแท้กับคำว่า **"ลำบาก"** เป็นสิ่งที่เราประจักษ์ในจริยวัตรและวิถีชีวิตปฏิบัติของหลวงพ่อในการทำงานเพื่อพระศาสนามาตลอดชีวิต

อาตมาและคณะสงฆ์กราบลาหลวงพ่อแล้วดำเนินชีวิตรับผิดชอบงานพระศาสนา โดยมีหลักใจของหลวงพ่อเป็นขวัญ กำลังใจ ไม่ต้องบ่น เหนื่อยหรือมีความท้อแท้อีกต่อไป.

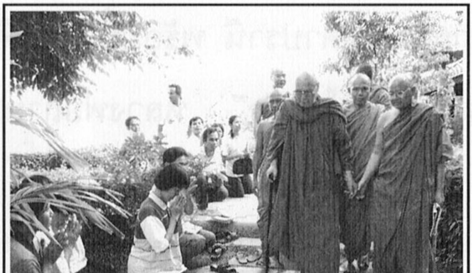

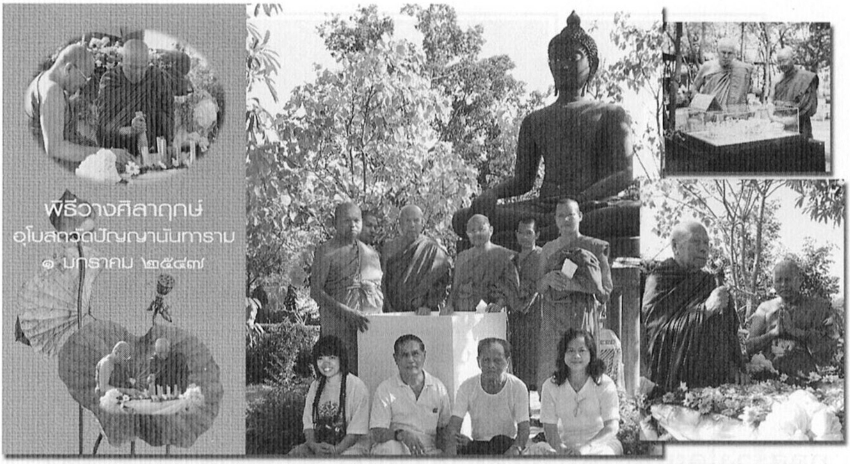

อุโบสถบูชาธรรม ระลึกคุณ

เมื่อปี ๒๕๔๖ วันหนึ่งหลวงพ่อเมตตาเรียกให้ไปพบเป็นครั้งแรก แล้วกล่าวว่า *“**คุณต้องรีบทำสิ่งที่จำเป็นทั้งสองประการ** คือ **การรับผู้บวชเทิดพระเกียรติฯ** ที่วัดชลฯ สถานที่ไม่พอคุณพอรับได้ไหม”*

“ได้ครับหลวงพ่อ” อาตมาตอบรับทันที

*“**สองคือ อุโบสถ** ถ้าอยู่แบบธรรมชาติดังที่เป็นหลวงพ่ออยู่คงไม่เป็นอะไร แต่ถ้าหลวงพ่อไม่อยู่จะลำบากกับการตอบปัญหา เพราะสถานที่ไม่เหมาะ ไม่เอื้อที่จะให้เป็นอยู่ตามสภาพนั้น”* หลวงพ่อบอกด้วยความเมตตาห่วงใยต่อการทำงานพระศาสนาในกาลข้างหน้า

และด้วยความเมตตาดังกล่าว จึงได้วางแผนการก่อสร้างโดยมอบหมายให้อาจารย์ประชา แสงสายัณห์ เข้าพบเพื่อกราบเรียนสอบถามถึงรายละเอียดจากหลวงพ่อ และเมื่อดำเนินการเขียนแบบเสร็จแล้วจึงนำไปถวาย

หลวงพ่อได้นัดหมายวันวางศิลาฤกษ์ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗ โดยมีหลวงพ่อ เป็นประธานในพิธี

อุโบสถวัดปัญญานันทาราม จึงเป็นเครื่องหมายแห่งการบูชาธรรม ระลึกคุณ ถวายเป็นธรรมสมโภช ๙๕ ปี หลวงพ่อปัญญานันทะ และเป็นพุทธบูชารวมถึงพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ รูป

สาธุในความเมตตาของหลวงพ่อ ที่มีต่ออาตมา มีต่อวัดปัญญานันทารามและคณะศิษยานุศิษย์ทุกคน ที่ทำให้มีอุโบสถ เพื่อประกอบศาสนกิจตามหลักพระพุทธศาสนาตลอดไป.

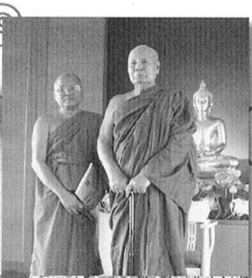
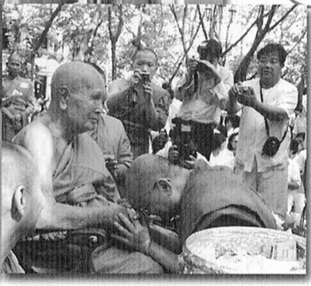

กว่าจะถึงวันนี้ : ด้วยเมตตาที่หลวงพ่อมีต่อศิษย์

เมื่ออาตมายังเด็ก หลวงพ่อปัญญานันทะได้ไปแสดงปาฐกถาที่วัดโคกเมรุ และสร้างศาลาหอฉันที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดนครศรีธรรมราช อันเป็นบ้านเกิดของอาตมา ที่วัดจะมีรูปหลวงพ่อขนาดใหญ่ติดไว้ที่หน้าบันหอฉัน ทางผ่านขึ้นลงของศาลา เป็นรูปวาดบุคคลที่มีบุคลิกสง่างามมาก ด้านล่างของภาพเขียนไว้ว่า ***"ปัญญานันทภิกขุ"*** ชื่อและภาพนั้นเป็นที่ติดตา ประทับใจ และคุ้นเคยมาตั้งแต่เด็ก

เมื่ออายุครบ ๒๔ ปี (พ.ศ.๒๕๑๖) อาตมามีความตั้งใจจะบวชเพื่อสนองคุณบิดา มารดา จึงได้เข้าไปกราบหลวงพ่อที่กุฏิวัดชลประทานรังสฤษฏ์

"คุณมามีธุระอะไร?" หลวงพ่อทักทายพร้อมคำถาม

"ผมจะมาบวชครับ"

"บวชก็ได้ แต่ต้องไปท่องขานนาคซะก่อน" หลวงพ่อบอกกฎ กติกาการบวช พร้อมยื่นกระดาษให้แผ่นหนึ่ง

ได้ฟังถึงกับอึ้งและไม่เข้าใจว่าทำไมหลวงพ่อต้องให้ท่องอะไร *"ผมไม่ได้บวชหลายวันครับ...ผมบวชเจ็ดวัน"* พยายามอธิบายและขออนุญาต

"บวชเจ็ดวันก็ต้องท่อง บวชคนไม่ใช่บวชกล้วย....บวชเนี่ยมันต้องท่องให้ได้ และทำตัวเองให้สมกับเป็นผู้บวช" หลวงพ่อยืนยัน

รับเอกสารคำท่องขานนาค ด้วยความรู้สึกอึดอัดที่ถูกขัดใจ หลวงพ่อยังพูดสำทับอีกว่า *"ท่องได้เมื่อไร ท่องได้คืนนี้บวชให้คืนนี้ ท่องได้พรุ่งนี้บวชให้พรุ่งนี้"* ความรู้สึกขัดแย้งโต้ตอบในใจว่า *"บวชวัดอื่นก็ได้"*

ก้มกราบลาหลวงพ่อ แล้วเดินลงจากกุฏิ ได้พบกับพระภิกษุรูปหนึ่งทราบชื่อต่อมาว่าพระมหาเผียน อนุจารี เมื่อท่านรู้ว่ามีความตั้งใจจะบวช ท่านจึงชวนให้รับประทานอาหาร และท่านก็สอนว่า *"ไหน ๆ ตั้งใจจะมาบวชแล้ว อย่าให้เสียความตั้งใจ เอาไปท่องให้ได้"* แล้วท่านก็เปิดกุฏิให้

นอนพักผ่อนสงบสติอารมณ์ให้สบายใจ จนถึงเวลาทำวัตรเย็น ด้วยความเป็นห่วงท่านอาจารย์เผียนได้เข้ามาสอบถาม และเมื่อรู้ว่ายังท่องไม่ได้ จึงสอนให้ท่องจนสำเร็จได้

สองทุ่มเศษ ด้วยความเป็นหนุ่มวัยคะนองต้องการวัดใจและท้าทายหลวงพ่อ ที่หลวงพ่อบอกไว้เมื่อเช้าว่า **"ท่องขานนาคได้เมื่อไร บวชเมื่อนั้น"** ค่ำมืดอย่างนี้หลวงพ่อจะบวชให้ได้อย่างไร

เดินตรงไปที่กุฏิหลวงพ่อและเคาะประตู พร้อมส่งเสียงบอกว่า *"หลวงพ่อครับ ผมท่องได้แล้วครับ"*

หลวงพ่อ เปิดประตูก้าวเท้าออกมาบอกด้วยเสียงชัดเจนว่า *"ไปโกนหัวบวชเลย"*

ได้ฟังแบบนี้ ใจเรากลับแฟบลงทันที ตกใจ ไม่น่าท้าทายหลวงพ่อเลย และไม่นึกว่าหลวงพ่อจะจริงจังเช่นนั้น ด้วยใจเราหวังไว้ว่า เมื่อหลวงพ่ออนุญาตให้บวชจะได้บอกกล่าวให้พ่อ แม่มาร่วมพิธีบวชลูกชายด้วย จึงกราบเรียนขอด้วยความนอบน้อมว่า *"ขอเวลาสักสองสามวันได้ไหมครับ?"*

"ขอทำไม?" หลวงพ่อถาม

"เพื่อจะได้ให้คุณพ่อ คุณแม่มาบวชด้วยครับ"

"มาบวชทำไม แม่เธอไม่ใช่อุปัชฌาย์ พ่อเธอไม่ใช่อุปัชฌาย์ ฉันนี้เป็นอุปัชฌาย์"

และด้วยความเมตตาของหลวงพ่อ อาตมาจึงได้เข้ารับการอุปสมบทโดยมีหลวงพ่อเป็นพระอุปัชฌาย์ ตามพิธีกรรมทางศาสนา ที่เป็นไปเพื่อส่งเสริมสติปัญญา ถือหลักการ **"เป็นระเบียบ เรียบง่าย ประหยัด ได้ประโยชน์"** ตามแบบฉบับที่หลวงพ่อได้วางไว้ พร้อมกับรับการศึกษาอบรม ประพฤติธรรมเพื่อความเป็นสมณะ

หลวงพ่อในฐานะอุปัชฌาย์จะกล่าวสอนผู้บวชใหม่ทุกครั้งว่า

"ผู้ที่ได้บวช ได้ชื่อว่าสืบอายุพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาที่ยังยืนสืบต่อมาได้นี้ ก็ได้อาศัยโดยพวกเราทั้งหลาย ได้เข้าไปบวชเรียน ได้สืบต่อการบวช สืบต่อการปฏิบัติ สืบต่อการเผยแผ่ให้แพร่หลายต่อไป พระศาสนาก็ยังคงอยู่"

"การบวช" คือ การบ่มเพาะแนวทางการฝึกตัวเองเพื่อ ลด ละ เลิก ในสิ่งที่ต้องทำตัวเองให้ตกต่ำ ยุ่งยาก และสับสน ให้มาสู่แนวทางที่ถูกต้อง พบความสงบชื่อว่า **"สมณะ"**

"การบวช" คือ การหาแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักธรรมวินัย ที่เรียกว่าทางสายกลาง ที่ได้ฝึกฝนตนเอง ไม่ให้การบวชเป็นเรื่องเปล่าประโยชน์ ชื่อว่า **"พระ"**

"การบวช" คือ ทำให้พบคำตอบว่า ชีวิตประเสริฐที่สุด คือชีวิตที่อยู่กับการประพฤติปฏิบัติธรรม จนมีความมั่นใจว่า ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน คนอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้ ทำตนให้พ้นวัฏฏสงสาร เรียกว่า **"ภิกษุ"**

เป็นชีวิตงามทั้งทิฏฐิ กาย วาจา ใจ ที่หลวงพ่อมอบให้ สมดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า

"ธัมมะจารี สุขัง เสติ :
ผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่เป็นสุข".

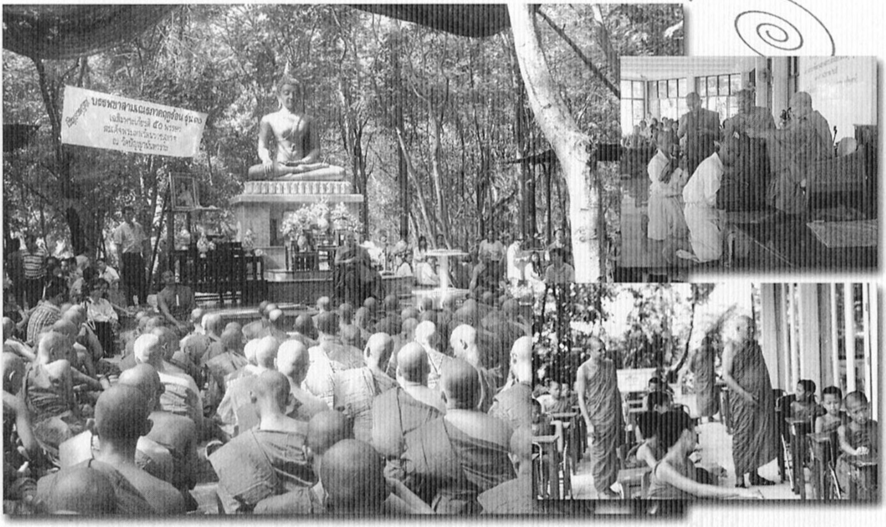

หลวงพ่อนักบริหาร

พระเดชพระคุณหลวงพ่อในฐานะอุปัชฌาย์ตั้งแต่ปี ๒๕๐๖ เมื่อหลวงพ่อบวชพระภิกษุ สามเณรแล้ว จะดูแลพระภิกษุให้มุ่งเน้นเรื่องการรักษาพระธรรมพระวินัย

พระ เณร ที่หลวงพ่อบวชให้มีจำนวนหลายหมื่นรูป หลวงพ่อจะจัดการเป็นระบบไว้เรียบร้อย บวชพระเดือนละ ๑ ครั้ง ส่วนสามเณรจัดบรรพชาในระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อน ปีละ ๑ ครั้ง และก่อนบวชจะต้องมาสมัคร ต้องท่องขานนาคให้ได้จึงจะอนุญาตให้บวช เมื่อบวชแล้วก็ต้องรับการอบรมสั่งสอนตามระบบ

อุปัชฌาย์นอกจากจะทำการบวชให้แก่กุลบุตรแล้ว พระธรรมวินัยได้กำหนดหน้าที่ต้องดูแลความประพฤติ สั่งสอนอบรมผู้อยู่ในวัดอีกด้วย สิ่งใดไม่ดี ไม่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาต้องชี้แนะตักเตือน แก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องเพื่อเป็นคนดี เหมือนคำกล่าวถึง *"ผู้บวชแล้วว่าเป็นคนสุก ไม่ใช่คนดิบ"*

ในบางครั้งการเตือนหรือกล่าวโทษแรงๆ อุปัชฌาย์บางรูปอาจไม่กล้าเพราะเกรงผู้ถูกตักเตือนไม่ชอบ อาจโกรธแค้นจองเวรขึ้นได้ จึงกลายเป็นปล่อยให้ไปตามเรื่องตามราวจนกลายเป็นเรื่องไม่ดีไม่งามขึ้น

หลวงพ่อให้คำนิยามถึงอุปัชฌาย์ที่ไม่ทำหน้าที่อุปัชฌาย์ที่ปล่อยปละละเลยเช่นนี้ ว่า *"เป็นอุปัชฌาย์เป็ด อุปัชฌาย์ไก่ ที่ไข่อย่างเดียว ไม่ยอมฟัก"*

หลวงพ่อมองเห็นภัยของพระพุทธศาสนา ว่าเกิดจากความเข้าใจผิดในพระพุทธศาสนา รวมถึงการกระทำที่งมงายในหมู่ชาวพุทธที่มากขึ้นในปัจจุบัน เพราะภิกษุเป็นตัวการ หลวงพ่อจึงตั้งใจชำระสะสาง และพูดอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้คนฟังไปคิด พิจารณาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

หลวงพ่อจะสอนพระ เณรว่า **เมื่อเราได้มีโอกาสมาบวชในพระพุทธศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องบวชจริง ทำจริง ตามหลักการธรรมวินัย ไม่ท้อถอย ไม่เบื่อหน่าย ไม่หวังอะไรเป็นเครื่องตอบแทน ทำเพื่อไม่เอา ทำเพื่อให้ ไม่เอนเอียง ไม่เหลวไหล มุ่งหน้าไปสู่ความดับทุกข์ตามหลักการของพระพุทธศาสนา** ช่วยตัวและช่วยประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่หวังอะไรตอบแทน **ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ ทำงานเพื่องาน** ก็จะไม่มีอะไร ไม่มีได้ ไม่มีเสีย ไม่มีข้อขัดข้อง ไม่มีขาดทุน ไม่มีกำไร เพราะเราไม่ได้หวังอะไร **ทำเพื่อให้** ให้หมดตัว ไม่เอาอะไร

หลวงพ่อเป็นเจ้าอาวาส และเป็นนักบริหาร ที่ไม่ได้สั่งการอย่างเดียว แต่หลวงพ่อจะนำทำ นำปฏิบัติ ตามแบบพุทธจริยาขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ได้ตรัสแก่พระปัญจวัคคีย์ว่า

"พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่มหาชน..แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม".

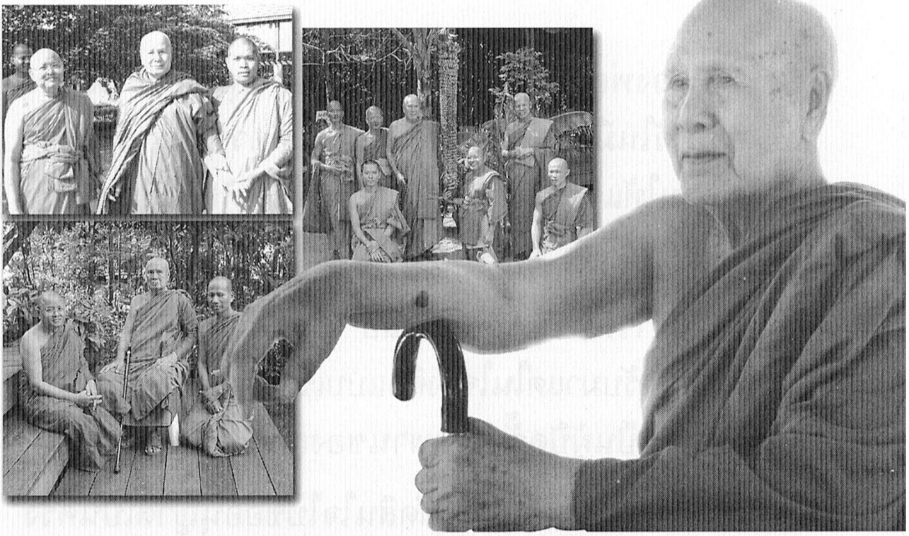

หานอกพบวุ่น หาในพบนิพพาน

ครั้งหนึ่ง ตอนนั้นอาตมาเป็นพระบวชใหม่ มีความคิดในใจว่า เราบวชไม่ใช่เพียงอยู่วัด เราต้องบวชเพื่อความหลุดพ้น เป็นทิฏฐิแต่เราหารู้ไม่ จนกระทั่งวันหนึ่งได้ตัดสินใจเข้าไปกราบเรียนหลวงพ่อ

"หลวงพ่อครับ ผมบวชตั้งใจให้ได้ผลของการบวช คือ มรรค ผล นิพพาน

.......ผมขอนุญาต เดินธุดงค์ เพื่อแสวงหานิพพาน ให้สมกับคำว่า ***บวชแล้ว ทำนิพพานให้แจ้ง****"*

หลวงพ่อรับฟังแล้วหยิบหนังสือ **"พุทธประวัติ"** ส่งให้ รับไว้ในมือแต่ในใจยังคงมีความคิดว่า เราต้องการทำนิพพานให้แจ้ง แต่ทำไมหลวงพ่อกลับให้หนังสือมาอ่าน

ผ่านไปสองสามวันกลับไปกราบขออนุญาตหลวงพ่ออีกครั้ง คราวนี้ท่านหยิบหนังสือ **"บวชมาทำไม?"** ส่งให้อีกหนึ่งเล่ม รับมาแต่ในใจยังคิดแบบเข้าข้างตนเองว่า ทำไมหลวงพ่อจึงเป็นผู้ปิดกั้นนิพพานของลูกศิษย์

สองสามวันต่อมา ตัดสินใจไปขออนุญาตเป็นครั้งที่สาม หลวงพ่ออนุญาตตามความปรารถนา จึงเตรียมกลด บาตร บริขาร แล้วออกเดินจากวัดด้วยความตื่นเต้นปลื้มใจที่จะได้ออกธุดงค์ พร้อมตั้งจิตปรารถนาว่า เพื่อทำนิพพานให้แจ้ง

ออกเดินเท้าสิบกิโลเมตรผ่านไป กายเริ่มอ่อนล้าเหนื่อย หิว กระหายน้ำ เริ่มสังเกตถึงใจที่โหยหาต้องการพึ่งพา น้ำใจจากผู้พบเห็นที่จะนิมนต์เข้าไปนั่ง ถวายน้ำ โดยที่เราไม่ต้องร้องขอ

เมื่อถึงค่ำคืนที่ต้องพักผ่อนหวังเพียงแค่ฝากกายได้นอนสักคืน ผ่านวัดเข้าไปกราบท่านเจ้าอาวาสเพื่อขอพักค้างสักคืน ด้วยความเมตตาพระธุดงค์ท่านจึงอนุญาตและ

แนะนำให้ไปพักที่ข้างเมรุ จิตใจและความคิดที่เกิดขึ้นในแต่ละเหตุการณ์ ช่างสับสน ว้าวุ่นยิ่งนัก เพราะขณะนั้นยังไม่รู้อะไรคืออะไร คิดแต่เข้าข้างตนเอง ยิ่งธุดงค์ยิ่งว้าวุ่นใจ คิดถึงหนังสือที่หลวงพ่อให้ไปอ่านแล้วยังอ่านไม่จบ

ออกธุดงค์จนใกล้เข้าพรรษาใจนั้นคิดถึงหลวงพ่อ คิดถึงวัดมากขึ้น แต่อีกใจยังเกรงว่าหลวงพ่อจะถามว่า *"พบนิพพานแล้วหรือ อยู่ไหนละนิพพาน"*

กลับถึงวัดเข้าไปกราบหลวงพ่อ ท่านทักด้วยความเมตตาว่า **"กลับมาแล้วหรือ เอ้า...ไปหาพระมหาเผียนขอกุญแจแล้วพักผ่อน"**

หลวงพ่อทักทายด้วยน้ำเสียงปกติ ไม่มีความขุ่นเคือง ปราศจากความโกรธ เกลียด ไม่มีการกล่าวถึงสิ่งที่ผ่านมาแล้วให้วุ่นวาย คับข้องหมองใจหรือสร้างความท้อใจ อึดอัดใจแก่ศิษย์ กลับเป็นแรงใจให้อาตมาได้มีโอกาสเห็นทางธรรม ตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมดำรงความเป็น **"สมณะ"** ตามที่ตั้งใจไว้ต่อไป

กราบลาหลวงพ่อด้วยความเคารพยิ่ง นี่คือธุดงค์และนิพพานที่หลวงพ่อ **"ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เย็นให้สัมผัส"** เป็นคำสอนที่ไม่ต้องสั่ง.

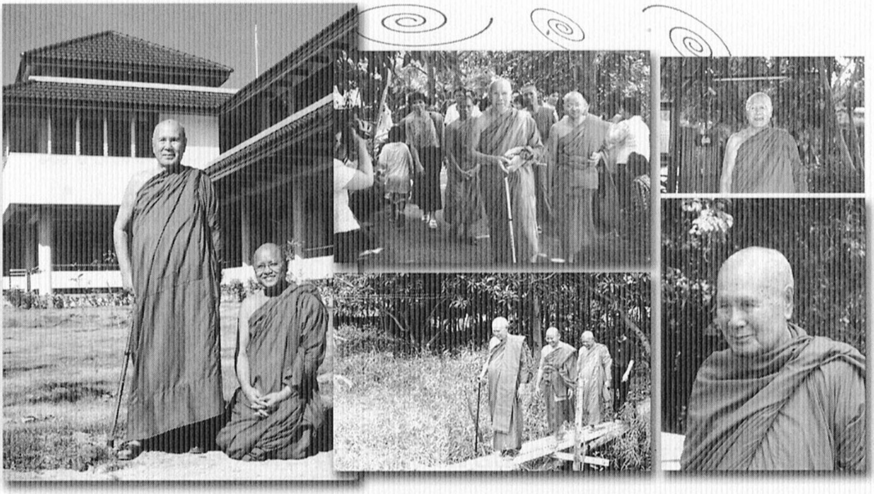

หลวงพ่อกับความเรียบร้อย

หลวงพ่อเป็นพระที่ได้รับการยอมรับว่ามีบุคลิกดี มีรูปร่างสูง สง่า นุ่งห่มเรียบร้อย เป็นที่ประทับใจเลื่อมใสศรัทธาเบื้องต้นแก่ญาติโยม หลวงพ่อจะไม่แต่งกายที่สื่อความหมายว่าไม่ใส่ใจในความสะอาดเรียบร้อย

เมื่ออาตมาเป็นพระบวชใหม่ ยังอ่อนต่อการฝึกหัด กุฏิที่อาตมาพักเป็นกุฏิสองชั้น อาตมาพักอยู่ชั้นบน ชั้นล่างเป็นห้องน้ำและส่วนหนึ่งจัดทำเป็นที่เก็บสังฆภัณฑ์ของวัด

เย็นวันหนึ่งอาตมาลงมาสรงน้ำ เสร็จแล้ว นุ่งเพียงผ้าอาบน้ำ อังสะก็ไม่ใส่ แล้วเอาผ้าเช็ดตัวมาพันโพกไว้บนศีรษะ ผ้าจีวร สบง รัดประคดพาดไว้กับแขนดูรุงรังไม่เรียบร้อย มือถือขันน้ำ ใส่แปรงสีฟัน ยาสีฟัน สบู่ เดิน

ขึ้นบันไดเพื่อเข้าห้องพัก หลวงพ่อเดินตรวจวัดผ่านมา ท่านกวักมือเรียก และโดยปกติหลวงพ่อจะเทศน์ สอนอบรมลูกศิษย์เป็นหลักไม่นิยมการสั่ง ในใจจึงปลื้มปีตินึกว่าหลวงพ่อจะมีงานพิเศษอะไรให้รับใช้ จึงเดินเข้าไปหาด้วยความภาคภูมิใจลืมการแต่งกายที่ไม่เรียบร้อย

เมื่อไปถึงท่านขยับเข้ามาข้างกายอาตมา และด้วยท่านมีรูปร่างสูงใหญ่กว่า ท่านโน้มศีรษะลงแล้วทำมือมาป้องที่หูอาตมาแล้วกระซิบเบาๆ ว่า *"ดูแล้วไม่สวยนะ ไม่สุภาพ"* เพียงเท่านี้แล้วท่านก็เดินจากไป

เหตุการณ์นี้แม้จะผ่านมานานแล้ว แต่สิ่งที่หลวงพ่อเมตตาสอนในวันนั้นยังเป็นภาพที่ประทับในหัวใจ ให้คิดถึงการแต่งกายตลอดมา

ครั้งหนึ่งมีพระภิกษุรูปหนึ่ง นุ่งห่มจีวรไม่เรียบร้อยที่เรียกว่าห่มแบบ *"พาดควาย"* หรือ *"พายแล่ง"* อาตมาอยู่ในเหตุการณ์นั้นพอดี

หลวงพ่อท่านเดินเข้าไปใกล้ๆ แล้วพูดว่า *"คุณฝึกนุ่งห่มไว้เผื่อแก่ชราบ้าง ตอนนี้ไม่เป็นไร เพราะยังหนุ่มยังไม่น่าเกลียด แต่ถ้าร่างกายแก่ชราแล้วมีนิสัยการนุ่งห่มอย่างนี้ ผู้มาพบเห็นเขาจะรู้สึกอย่างไร"*.

หลวงพ่อกับความประหยัด

ความสุรุ่ยสุร่ายมีความหมายตรงข้ามกับคำว่าประหยัด ในหลักตัดสินพระธรรมวินัยมีบัญญัติข้อหนึ่งว่า **“ธรรมเหล่าใดเป็นไปด้วยความสุรุ่ยสุร่าย ธรรมเหล่านั้นไม่ใช่หลักพระพุทธศาสนา”**

นอกจากหลวงพ่อจะสอนญาติโยมถึงความประหยัดแล้ว หลวงพ่อมักเตือนพระลูกศิษย์เสมอถึงความประหยัดโดยเฉพาะความเป็นอยู่ภายในวัด ทั้งการใช้น้ำและใช้ไฟให้มีความประหยัดในการเป็นอยู่ ไม่สุรุ่ยสุร่ายสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

เมื่อปรับปรุงสำนักงานศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนาฯ (ใต้กุฏิสาม) เสร็จใหม่ๆ การทำงานบางครั้งทำจนถึงดึกดื่น การเปิดไฟจึงมักเปิดกันโดยไม่ได้คิดคำนึงถึงเรื่องอื่น ขณะทำงานกันอยู่หลวงพ่อเดินตรวจงานผ่านมาจึงเข้าไปถามว่า *“ทำอะไร?”*

“ไฟดวงนี้ปิดยังอ่านได้ไหม ....อ่านได้”

ปิดอีกดวงแล้วถามอีก จนหลวงพ่อแน่ใจว่าเหลือแต่ดวงที่จำเป็น

ศาลาวัดทุกศาลา แม้กระทั่งศาลาศพหลวงพ่อก็จะเดินตรวจ ถ้าศาลาไหนไม่ปิดไฟ หลวงพ่อจะเดินไปปิดเสีย ในบริเวณวัดก็เช่นกันหลวงพ่อสั่งปิดไฟเมื่อไม่ใช้ ทำให้วัดมืดในยามค่ำคืน บางครั้งเราอาจคิดและรู้สึกว่า หลวงพ่อละเอียด จุกจิก จู้จี้ ประหยัดเกินจำเป็น น่าจะเปิดไฟให้สว่าง

เมื่อมาอยู่วัดปัญญาฯ ทุกครั้งที่หลวงพ่อมาเยี่ยมหลวงพ่อจะเดินตรวจตราความเรียบร้อยทั่วบริเวณวัด และตรวจดูความคืบหน้าของการก่อสร้าง หลวงพ่อจะดูละเอียดไปจนถึงการใช้ไฟฟ้า ถ้าเห็นตรงจุดไหนมีการเปิดไฟทิ้งไว้ ท่านจะถามด้วยความเมตตาห่วงใยว่า

“เปิดไฟทิ้งไว้ทำไม คุณจะหาเงินที่ไหน ให้พอมาจ่ายค่าไฟ”

เสียงที่หลวงพ่อคอยพร่ำเตือน คอยสอนเรื่องความประหยัดได้ประจักษ์ชัด ให้เราได้ตระหนักรับรู้ยิ่งขึ้นเมื่อเข้ามารับหน้าที่เป็นเจ้าอาวาส ได้นำคำสอน คำเตือน และสิ่งที่หลวงพ่อทำเป็นแบบให้ดูมาประพฤติ ปฏิบัติ ในชีวิตความเป็นอยู่ทั้งเครื่องอุปโภค บริโภค เช่น น้ำ ไฟ น้ำแข็ง น้ำอัดลม กาแฟ เครื่องดื่มที่ไม่จำเป็นอื่นๆช่วยให้เราไม่ต้องเป็นภาระธุระและสูญเปล่าให้กับสิ่งเหล่านี้

นี่คือคำสอนจากความเมตตาของหลวงพ่อได้อนุเคราะห์ศิษย์.

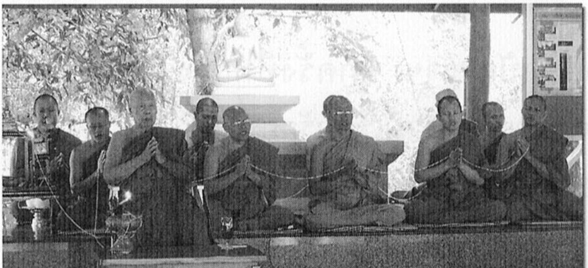

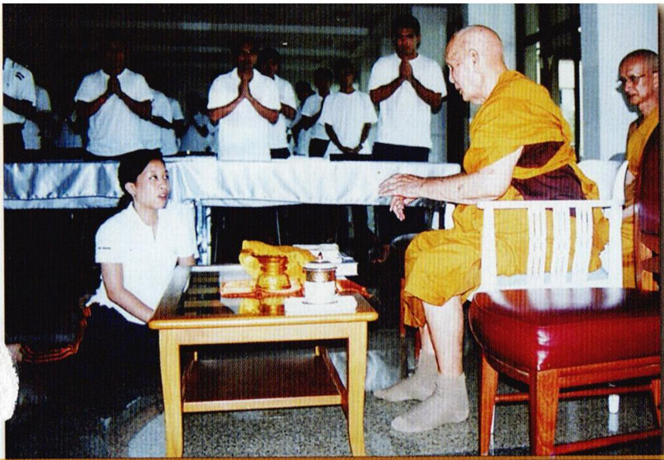

จิตที่คิดจะให้
สบายกว่า
จิตที่คิดจะเอา

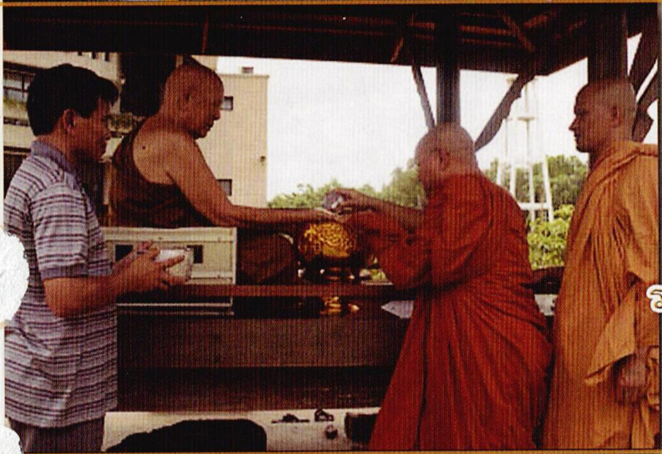

รดน้ำธรรม
ดีกว่า
รดด้วยน้ำธรรมดา

ไม่ดื้อ
อย่างเดียว
ทุกอย่าง
ดีหมด

ปัญญานันทภิกขุ

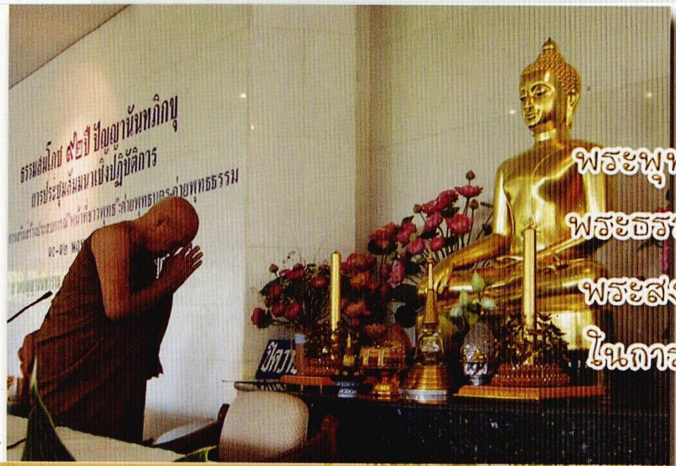

พระพุทธเจ้าเป็นผู้นำ
พระธรรมเป็นทางเดิน
พระสงฆ์เป็นพี่เลี้ยง
ในการดำเนินชีวิต

น้ำมนต์
ชโลมกาย
น้ำธรรม
ชโลมใจ

พิจารณาตัวเอง
ตักเตือนตัวเอง
แก้ไขตัวเอง

ปัญญานันทภิกขุ

วัดนี้เสร็จเมื่อไร

ในการทำงานปัญหาอุปสรรคย่อมเกิดขึ้นไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ที่ทำให้งานเกิดความติดขัด ล่าช้า หากเราขาดธรรมะยึดเหนี่ยวจิตใจแล้วอาจทำให้คิดมาก เกิดความทุกข์ด้วยวิตกกับงาน

หลวงพ่อเป็นพระสมัยใหม่ ในสังคมโลกวัตถุนิยมยุคโลกไร้พรมแดน หลวงพ่อยอมรับความเจริญในด้านวัตถุว่าก็ต้องมี เพราะว่ามันจำเป็นแก่ชีวิตเหมือนกัน แต่ความเจริญในด้านจิตใจก็ต้องมี เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับชีวิต

หลวงพ่อจึงรับอุปถัมภ์การจัดสร้างสาธารณสมบัติหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลชลประทาน และศาสนสถาน เช่น วัดปัญญานันทาราม เป็นต้น

เนื่องจากที่ดินเดิมของวัดปัญญานันทารามเป็นทุ่งนา จึงต้องทำการปรับพื้นที่และถมดิน เมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยก็จะก่อสร้างส่วนอื่นๆ ต่อไป

ก่อนการก่อสร้างอาคารเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งเป็นอาคารหลังแรกของวัดจะเริ่มต้นขึ้น หลวงพ่อได้เตรียมการทูลเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานวางศิลาฤกษ์สร้างวัดปัญญานันทาราม

เมื่อใกล้ถึงวันงานพิธี หลวงพ่อพร้อมข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้มาประชุมเพื่อเตรียมการรับเสด็จ ข้าราชการ ผู้ใหญ่หลายฝ่าย เมื่อมาเห็นสถานที่แล้วเกิดความสงสัยว่า *"กราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระเทพฯ มาทำอะไร ไม่เห็นมีอะไร มีแต่พื้นดินที่ถมแล้วเท่านั้น"*

หลวงพ่อตอบชี้แจงข้อข้องใจให้ทุกฝ่ายได้ทราบในที่ประชุมว่า *"การทูลเชิญพระเทพฯ เจ้าฟ้า เจ้าแผ่นดิน มาเพื่อทำเรื่องอื่น ไม่สมพระเกียรติ ดังนั้นทางวัดทูลเชิญเสด็จ* ***เพื่อวางศิลาฤกษ์สร้างวัด****"*

ทุกฝ่ายได้ฟัง รับทราบ ก็หยุดวิพากษ์วิจารณ์ หมดข้อกังขาสงสัยใดใดอีก จัดดำเนินการตามขั้นตอน รับมอบหน้าที่กันต่อไป

เมื่อสร้างวัด ญาติโยมมักถามหลวงพ่อว่า

"วัดนี้เสร็จเมื่อไร"

ท่านจะตอบหนักแน่นทันทีว่า *"เสร็จทุกวัน"* *"เสร็จเมื่อทุกคนให้สตางค์"* ท่านกล่าวหยอกญาติโยมด้วยรอยยิ้มและใบหน้าอิ่มเอมอย่างมีความสุข เพราะท่านถือหลักว่า *"อย่าเป็นทุกข์ สร้างไปเรื่อยๆ เสร็จทุกวัน"*

ท่านบอกว่า *มันเสร็จทุกวัน* ทำวันนี้ก็เสร็จไปส่วนหนึ่ง ทำพรุ่งนี้ก็เสร็จไปส่วนหนึ่ง เสร็จทุกวัน ไม่ต้องกังวล ไม่เป็นทุกข์เพราะการสร้างสิ่งนั้นสิ่งนี้หรือเป็นทุกข์กับการทำงาน หลวงพ่อจะทำสบายๆ ทำไปเรื่อยๆ

หลวงพ่อจะถือคติในการทำงานทุกอย่างเหมือนกันว่า **"ไม่เป็นทุกข์"**.

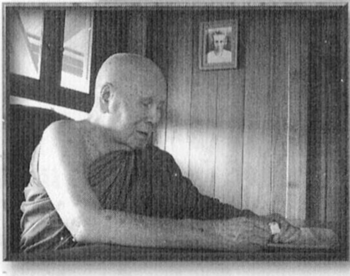

วิสัยทัศน์ของหลวงพ่อ

ขณะนี้ประเทศไทยเรากำลังเผชิญปัญหานานัปการ การช่วยให้ประเทศชาติรอดพ้นจากวิกฤตได้ คือการส่งเสริมให้คนในสังคมมีสติปัญญา เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สู่แนวทางที่ถูกต้อง

หลวงพ่อได้ใช้ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ชาวพุทธ ทั้งในเชิงรับและเชิงรุก อย่างเป็นระบบมีระเบียบแบบแผนทุกขั้นตอนอย่างมั่นคงและจริงจังมาอย่างยาวนาน เช่น ท่านต้องการแก้ไขเรื่องงานศาสนาให้ทันสมัยสอดรับกับความเป็นจริงในวิถีชีวิตปัจจุบัน

เมื่อปี ๒๔๙๒ ขณะที่หลวงพ่อจำพรรษาที่เชียงใหม่ หลวงพ่อเริ่มใช้วิธีแสดงปาฐกถาธรรม เทศน์ทุกวันพระและวันอาทิตย์ ออกเทศน์ตามหมู่บ้านโดยรถยนต์ติดเครื่องขยายเสียง และเขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ชาวเหนือ

ในปี ๒๕๐๓ ได้รับนิมนต์จาก มล.ชูชาติ กำภู มาเป็นเจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ท่านจึงเริ่มดำเนินงานดังนี้

หลวงพ่อเปิดวัดวันอาทิตย์

ท่านเข้าใจวิถีชีวิตคนสมัยปัจจุบันทำงานจันทร์-ศุกร์ เสาร์-อาทิตย์ หยุดพักผ่อน ท่านจึงเปิดวัดวันอาทิตย์ และอำนวยความสะดวกแก่ญาติโยมในการเดินทางไม่ต้องเร่งรีบด้วยการกำหนดเวลา

๐๙.๐๐ น. สวดมนต์แปล ฉบับสวนโมกข์

๐๙.๓๐ น. ปาฐกถาธรรมโดยหลวงพ่อปัญญานันทะ

๑๐.๓๐ น. ใส่บาตรเลี้ยงพระเพลและรับประทานอาหาร

หลวงพ่อเข้าใจและยังเอาใจใส่สุขภาพกายของผู้สูงอายุและผู้ที่ไม่คุ้นเคยการนั่งพื้น หลวงพ่อจึงจัดเก้าอี้นั่งไว้ในห้องประชุมเพื่อฟังปาฐกถา และจัดเก้าอี้ชุดสนามไว้ตามใต้ร่มไม้ ให้ญาติโยมนั่งได้ตามอิสระ เหมือนมาพักผ่อนกับครอบครัว

หลวงพ่อปฏิวัติ ประเพณีการจัดงานบวช

หลวงพ่อปฏิวัติประเพณีการจัดงานบวชให้มีความเรียบง่าย ประหยัด ประโยชน์ ถูกต้องตามธรรมวินัย บวชแล้วหลวงพ่อจัดให้ได้รับการศึกษาอบรมพระธรรมวินัย

หลวงพ่อจะสอนพระลูกศิษย์ ให้รักพระรัตนตรัย ให้บวชจริง ไม่ใช่บวชเล่น ไม่บวชเพื่อสนุก หลวงพ่อเปรียบให้เห็นภาพชัดเจนว่า หากบวชเล่น บวชสนุกก็เหมือนกับเราจับหญ้าคา ถ้าเราจับหญ้าคาหลวมๆ แล้วดึงขึ้นมา นอกจากหญ้าคาจะไม่ขาดแล้วยังบาดมือด้วย การจับหญ้าคาจึงต้องจับให้แน่น อย่าหลวม แล้วดึงให้เต็มที่จึงจะถอนหญ้าขึ้นมาได้

เช่นกัน คนที่บวชแล้วถ้าทำตัวประพฤติปฏิบัติไม่จริงจัง ผิดศีลผิดวินัย จะต้องเดือดเนื้อร้อนใจไปตลอดชีวิต แม้ไม่มีใครเขารู้หรือจำได้ว่าตัวเองทำอะไรผิดไปบ้าง แต่ตัวเองจะมีวิปปฏิสารคืออาการร้อนอยู่ในหัวใจตลอดเวลา

ดังนั้น บวชแล้วบวชให้จริง เมื่อบวชแล้วต้องบวชให้ได้บุญ บวชให้ได้บารมี ได้ความดีไปฝากพ่อฝากแม่ อย่าบวชเพื่อใช้เวลาหมดไปวันๆ หลวงพ่อท่านจะสอนอย่างนี้

สมัยที่อาตมาบวชเป็นพระใหม่ หลวงพ่อจะสอนเช้า สอนเที่ยง บ่าย เย็น กลางคืน เรียกว่าไม่มีเหนื่อยหน่าย เลย ความรู้สึกของพระใหม่ในตอนนั้น บวชแล้วรู้สึกว่า มีเวลาว่างน้อยเหลือเกิน หลวงพ่อจัดให้มีการศึกษาเรียน รู้อย่างเป็นระบบ แทบจะไม่มีหรือมีน้อยวันที่ไม่มีการเรียน รู้เรื่องพระธรรมวินัย ในระยะแรกปรับตัวยากนิดหนึ่ง พอปรับได้ที่แล้วก็ทำตัวได้สบาย เมื่อเวลาผ่านมามีผลทำ ให้เราชื่นใจ

เมื่ออาตมาเป็นพระอุปัชฌาย์จึงได้จำข้อปฏิบัติที่ หลวงพ่อฝึกไว้นำมาใช้ที่วัดปัญญา เช่น อาตมาจะเดิน สำรวจตรวจตราภายในบริเวณวัด ถือเป็นการเยี่ยมเยียน ดูแลความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร ไปด้วย

ตี ๔ ตื่นกันเรียบร้อยแล้ว อยู่กันอย่างมีความสุข แล้วทำหน้าที่ตื่นเช้าทำวัตรสวดมนต์ จากนั้นไปบิณฑบาต กวาดลานวัด ทำความสะอาดตามกิจของพระ

ถึงวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ เป็นเวลาที่ญาติโยมมาเข้า ปฏิบัติเจริญภาวนา และในวันอาทิตย์จะอนุญาตให้ญาติ โยมมาพบกับพระใหม่ ได้เห็นภาพแล้วรู้สึกชื่นใจแทนพ่อ แม่ ถือว่าเป็นบุตรที่ทำให้พ่อแม่ปีติอิ่มใจในการบวช

หลวงพ่อปฏิรูป พิธีกรรมงานศพ

หลวงพ่อปฏิรูปพิธีกรรมงานศพ จากที่เคยสวดพระอภิธรรม ๔ จบ มาเป็นแสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ แล้วสวดจบเดียว งดการจัดเลี้ยงและไม่มีการละเล่นทุกชนิด และท่านจะเทศน์สอนบ่อยๆ พร้อมตั้งคำถาม ว่า

"ท่านเคยไปงานศพไหม? *ไปรดน้ำศพ ศพนอนบนเตียง มีเหรียญตราสายสะพายเอามาวางอวดไว้ด้วย*

ถ้าศพพูดได้คงจะบอกว่า ดูฉันบ้างเถอะ ฉันไปมือเปล่า ไม่ได้เอาอะไรไปเลย

แต่ว่าศพไม่พูด พระก็ไม่เตือนให้คนคิด รดน้ำศพแล้วก็ไปเมากัน กินเบียร์ กินเหล้า พอพระหยุดสวดก็มานั่งเมากัน กินเบียร์กินเหล้ากัน

พระก็สวด สวด สวดไม่ได้เรื่อง สวดทำไมนักหนา สวดแล้วฟังไม่รู้เรื่อง สวดตั้งสี่จบ คนก็นั่งฟัง

.......มันต้องสอน คนมาวัดต้องสอนให้เข้าใจ ทำความเข้าใจกันก่อน"

หลวงพ่อปฏิเสธ เรื่องเหลวไหล งมงาย

สิ่งที่หลวงพ่อท่านสอนจนเป็นเอกลักษณ์ที่เรารู้จักกันดีคือ ปฏิเสธเรื่องเหลวไหล งมงาย การเสี่ยงเซียมซี รดน้ำมนต์ ขอหวย โชคลาง ของขลัง

ท่านสอนให้เราช่วยตัวเอง เชื่อพระพุทธเจ้าว่า สิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นในชีวิตของเรานั้น เกิดจากการกระทำของตัวเอง เรียกว่า *"กรรม"*

"ถ้าเราทำดี ก็ได้ความดี ทำชั่วก็ได้ความชั่ว ทำเหตุให้เกิดทุกข์ก็ได้ความทุกข์ ทำเหตุให้เกิดสุขก็ได้ความสุข ทำเหตุให้เสื่อมก็ได้ความเสื่อม ไม่เกี่ยวด้วยดาวด้วยเดือน ไม่ได้เกี่ยวด้วยวันเวลา สิ่งนั้นมันไม่ได้เรื่องอะไร ไม่ต้องไปดูหมอ"

หลวงพ่อเปรียบไว้น่าฟังว่า *"**เมื่อข้าวสุกแล้ว เกี่ยวได้เลย** ไม่ต้องไปดูว่าเกี่ยววันไหนดี เดี๋ยวก็อด ไม่ได้เกี่ยวข้าว ทำอะไรมัวไปดูหมอทำให้ชักช้า คนโง่มัวไปดูดาวดูเดือนอยู่ ประโยชน์ก็ผ่านพ้นไปเสีย ประโยชน์มันเป็นฤกษ์อยู่ในตัวแล้ว ไม่ต้องถามหมอดู หมอดูมันหลอกเราเสียหาย"*

บางครั้งหลวงพ่อใช้ไสยศาสตร์ของคนโบราณมาสอนเป็นแง่คิดในอีกมุมหนึ่ง เช่น เรื่องสติ

หลวงพ่อบอกว่า เวลาจะไปไหนให้คิดเสียก่อน คนโบราณสอนเป็นไสยศาสตร์ จะไปไหนให้หยุดที่หัวบันได แล้วดูลมหายใจ ลมออกรูขวา ก้าวเท้าขวา ออกรูซ้าย ก้าวเท้าซ้าย

"แล้วถ้าออกสองรูทำอย่างไร" หลวงพ่อกล่าวตลกทิ้งท้ายให้คิด

บางครั้งความเชื่อทางศาสนาของญาติโยมมักติดอยู่กับเรื่องความงมงาย บางคนมาหา มากราบ

"หลวงพ่อช่วยเป่าหัวให้หน่อย"

"ศีรษะเธอหรือกระโถน...ถ้าเป็นกระโถนหลวงพ่อจะพ่นใส่ให้" หลวงพ่อจะสอนติดตลกและให้แง่คิดไปด้วย ไม่เคยสอนให้คนงมงายกลับไป

บ่อยครั้งและมีมากด้วย *"หลวงพ่อช่วยดูฤกษ์ขึ้นบ้านใหม่ให้หน่อย" "ที่บ้านสร้างเสร็จหรือยัง" "เสร็จแล้ว" "ประตูละทำแล้วหรือยัง" "ทำรั้วหรือยัง" "เสร็จแล้ว" "บันไดมีหรือยัง" "เอ้ามีครบแล้วขึ้นเลย"* นี้คือสอนไม่ต้องรอฤกษ์ยาม ฤกษ์สะดวกคือฤกษ์ที่ดีที่สุด

สิ่งที่หลวงพ่ออยากจะเห็นมากคือ ชาวพุทธจะต้องเป็นบุคคลที่มั่นคงในพระพุทธศาสนา ตื่นตัวในการศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรมอย่างถูกต้อง ไม่ข้องแวะกับสิ่งงมงายไร้สาระ

หลวงพ่อสอนว่า เกิดเป็นชาวพุทธควรโง่สักสามเรื่อง

๑. โง่ที่ไม่รู้ว่า การดูโหร ผูกดวง ดูฤกษ์ ดูยาม หมอดู สะเดาะเคราะห์ ที่เขาพูดถึงกันนั้นมีอยู่ในโลกนี้

๒. โง่ที่ไม่รู้ว่า การทรงเจ้า เข้าผี แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ในโลกนี้ ที่เขาพูดถึงกันนั้นมีที่ไหน

๓. โง่ที่ไม่รู้ว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ผู้มีฤทธิ์เดช การปลุกเสกลงเลกลงยันต์ ที่เขาพูดถึงกันนั้นมีอยู่ที่ใดบ้าง

ท่านมุ่งมั่นว่าขอให้โง่ในสามเรื่องนี้ ชาวพุทธจะมีสติปัญญา ไม่ถูกหลอกถูกต้ม เป็นผู้มีพระรัตนตรัยคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง ดังคำกล่าวรับไตรสรณคมน์ ว่า

"ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า"

หลวงพ่อขอให้ชาวพุทธเราร่วมใจกัน

๑. ทำดีด้วยตน

๒. ชักชวนคนอื่นให้ทำดี

๓. สนับสนุนคนดีให้มีโอกาสทำดีต่อไป

ข้อที่ ๓ ต้องใช้มุทิตาให้มาก และถ้าเรายังมีจิตใจที่อิจฉาริษยา ทนไม่ได้ที่จะเห็นหรือรับรู้ว่าคนอื่นดีกว่าตนเองคงจะเป็นสิ่งที่ยาก หากเราทำได้เราจะได้สิ่งดีงามคือความสุข

ตัวเราเท่านั้นเป็นผู้ลิขิตชีวิตเราเอง เราต้องมีอุดมการณ์ว่า ตื่นตัว ว่องไว ก้าวหน้า *"สิ่งใดดีต้องบุก"*

คนที่จะประเสริฐได้นั้นต้องเป็น *"ลูกเกิด ไม่ใช่ลูกสอน"* คือ ต้องรู้จักคิดเป็น ทำเป็น

ศาสนาพุทธไม่มีอำนาจอื่น นอกจากอำนาจที่มีอยู่ในตัวคน ตัวคนนี้สามารถจะทำอะไรด้วยตนเองได้ ใช้ความเพียรพยายามให้บรรลุความสำเร็จได้

นี่คือคำสอนหลวงพ่อให้เรามีชีวิตด้วยสติ ใช้ชีวิตด้วยปัญญา เพื่อฝ่าวิกฤตชีวิตนำสังคมสู่ความก้าวหน้า.

อุดมการณ์ประกาศธรรม

ปัจจัยสำคัญที่นำสู่ความสำเร็จในการทำงาน คือ ต้องมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ตลอดจนวิธีการดำเนินงาน และมีอุดมการณ์เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าเมื่อทรงแสดงปฐมเทศนา คือ โอวาทปาฏิโมกข์ หัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา ได้แก่ ไม่ทำบาปทั้งปวง ทำกุศลให้ถึงพร้อม และทำจิตของตนให้ขาวบริสุทธิ์ แก่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ รูป เพื่อทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเผยแผ่ศาสนาต่อไป

หลวงพ่อเป็นพระที่มีความเข้าใจถึงสภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่หลวงพ่อมีความมั่นคงในอุดมการณ์การทำงานประกาศธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ และมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ ๒ ประการ คือ

๑. เพื่อประกาศความจริงที่พระองค์ทรงประกาศไว้

๒. เพื่อทำลายความเห็นผิด และการกระทำที่ผิดๆ ในหมู่พี่น้องชาวพุทธทั้งหลายให้หมดไป

เมื่อหลวงพ่อสร้างวัดปัญญานันทาราม พระเดชพระคุณหลวงพ่อได้เมตตามอบหมายให้อาตมาและคณะสงฆ์รับภาระธุระนั้น ท่านได้มอบนโยบายในการสร้างวัด ให้เป็นวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ของวัดปัญญานันทาราม ว่า *"สร้างพระ สร้างคน สร้างเยาวชนของชาติ สร้างศาสนทายาท ให้มีชีวิตอยู่ในโลกอย่างถูกต้อง ให้มีชีวิตเรียบร้อย ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อไม่ให้ตกอยู่ในอำนาจวัตถุนิยมมากเกินไป"*

วัดปัญญานันทาราม ได้ถือเจตนารมณ์ของหลวงพ่อ คือจัดให้มีการศึกษา อบรมปฏิบัติธรรมตามโครงการหลายโครงการ เช่น เปิดวัดวันอาทิตย์ จัดบวชเนกขัมมบารมีในทุกวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ จัดอบรม "ค่ายพุทธบุตร" "ค่ายคุณธรรม" จัดอุปสมบทพร้อมให้การศึกษาอบรมแก่พระภิกษุทุกเดือน เดือนละ ๑ ครั้ง

เพื่อสืบมรดกธรรมตามเจตนารมณ์ของหลวงพ่อปัญญานันทะ ไม่ให้ตาย.

หลักธรรมของหลวงพ่อ

หลักธรรมบทหนึ่งที่หลวงพ่อมักนำมากล่าวสอนแก่พระภิกษุและญาติโยมเสมอ คือ

"ให้รู้จักมองตนเอง พิจารณาตนเอง เตือนตนเอง และแก้ไขตนเอง ให้เป็นคนดี"

โดยอาศัยคุณธรรมสำคัญ ได้แก่ ความกตัญญูกตเวที ความอดทน การตรงต่อเวลา ความเสียสละ

"ความกตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี"

หลวงพ่อจะสอนเด็กๆ ว่า *"ไม่ดีอย่างเดียว ทุกอย่างดีหมด"*

"การตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ที่ดีที่สุดคือ การไม่ประพฤติตนให้พ่อแม่เสียใจ"

"นรกสวรรค์ของพ่อแม่อยู่ที่ลูก ลูกทุกคนจึงต้องเตือนตัวเองเสมอว่าเราจะทำหน้าที่ให้คุณพ่อ คุณแม่สบายใจ"

การทำหน้าที่ต้องมีหลักธรรมสำคัญคือ **ความอดทน** หลวงพ่อสอนว่า "**ความอดทนทำให้เป็นคนดี อดทนถึงที่ได้ดีทุกคน**" หลวงพ่อจะทำงานแข่งกับเวลา ไม่ให้เสียงานเสียเวลา มีความอดทน และมีน้ำใจ

การตรงต่อเวลา หลวงพ่อจะเข้มงวดและรักษาเวลามากตั้งแต่เป็นพระหนุ่มๆ จนตลอดชีวิต

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ท่านรับกิจนิมนต์เทศน์ที่อำเภอนาทวี สงขลา สมัยนั้นการคมนาคมยังไม่สะดวกและยังไม่เจริญเหมือนสมัยนี้ ท่านพิจารณาเห็นว่าถ้าไปโดยรถไฟขบวนนี้จะไปถึงก่อนงาน ๒ วัน ถ้าไปขบวนหลังจะไปช้าหรือไปไม่ทันงาน ๑ วัน

ท่านตัดสินใจเลยว่า "**เดิน**" ท่านเดินไปกับพระติดตามอีก ๑ รูป เดินไปก็พักวัดระหว่างทาง จนไปถึงสถานที่จัดงานในเย็นวันรุ่งขึ้น แล้วก็เทศน์ในคืนนั้น อีกวันท่านก็เทศน์อีก วันรุ่งขึ้นจึงเดินทางกลับ

ถึงเวลาเดินทางกลับหลวงพ่อเดินนำล่วงหน้าจนพระที่ไปด้วยตามไม่ทัน หลวงพ่อเดินไปถึงหมู่บ้านหนึ่ง

ชาวบ้านถวายถั่วต้มถ้วยหนึ่ง แล้วขึ้นมะพร้าว นำน้ำมะพร้าวถวายให้ฉัน ท่านได้บอกว่า *"ยังมีพระอีกรูป เดินมาข้างหลัง ช่วยถวายน้ำมะพร้าวด้วย"* แล้วหลวงพ่อก็เดินทางต่อไปรอพบกันที่สถานีรถไฟ

พระติดตามรูปนั้นรู้สึกน้อยใจที่ตลอดการเดินทาง หลวงพ่อไม่ยอมหยุดรอ เหมือนไม่เอาใจใส่ หรือเป็นห่วง เมื่อพบกันมีการตัดพ้อบ้างเล็กน้อย

หลวงพ่อจึงถามว่า *"คุณได้ฉันน้ำมะพร้าวหรือเปล่า"* พระรูปนั้นตอบว่า *"ได้ฉัน"*

"นั่นแหละ บอกโยมไว้"

นี่คือ น้ำใจเสียสละ หลวงพ่อถือว่า *"ยิ่งให้ ยิ่งได้"* ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน ท่านบอกว่า *"จิตที่คิดจะให้ สบายกว่าจิตที่คิดจะเอา"*

ขอให้เราทุกคนได้น้อมนำหลักธรรมที่หลวงพ่อได้นำมาสอนสั่งให้เราขวนขวายทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม เพื่อความไม่ทุกข์ และสร้างสังคมให้มีสันติสุข-สันติภาพกันเถิด.

พระธรรมทายาท ไม่ใช่อามิสทายาท

เมื่อปี ๒๕๓๔ หลวงพ่อปัญญา จะมีอายุครบ ๘๐ ปี (๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๔) อาตมาได้กราบเรียนปรึกษาหลวงพ่อพุทธทาส ว่า ในฐานะเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อปัญญาฯ ควรจะจัดทำอะไรบ้าง

หลวงพ่อพุทธทาส ได้ตอบแนะนำ ว่า

"คุณไม่ต้องทำอะไร...

๘๐ ปี นั้นเป็นเรื่องเฉพาะกิจ....

เรื่องเฉพาะกิจไม่ต้องทำอะไร......

ถ้าคุณจะทำ

๑. คุณศึกษาพระพุทธศาสนาให้เข้าใจ

๒. แล้วนำความรู้ที่ศึกษานั้นไปปฏิบัติให้เกิดผล

๓. ทำหน้าที่เผยแผ่ให้ผู้อื่นรู้ว่าการศึกษาปฏิบัติอย่างนี้ดีอย่างไร

๔. สงเคราะห์อนุเคราะห์ชาวโลกให้เขาอยู่ร่วมกับเรามีความร่มเย็นเป็นสุข”

“๔ ข้อนี้ จะคุ้มครองผู้เรียกและผู้ฟังให้มีแต่ความเจริญโดยส่วนเดียวไม่มีคำอื่นเกินกว่าคำว่า

“สืบอายุพระพุทธศาสนา”

เมื่อพระเดชพระคุณหลวงพ่อปัญญานันทะได้ทราบท่านอนุโมทนาและอนุญาตให้ดำเนินการก่อตั้ง

“ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (ที่ระลึก ๘๐ ปี ปัญญานันทะ)” เมื่อ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๓

ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎ์ (ที่ระลึก ๘๐ ปี ปัญญานันทะ) จึงได้กำเนิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ๔ ข้อ ดังกล่าว เป็นแนวทางให้พระภิกษุได้ฝึกฝนตนเองเพื่อเป็นพระธรรมทายาท

ในเวลาต่อมา พระเดชพระคุณหลวงพ่อได้ก่อตั้ง **มูลนิธิศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา** เพื่อความมั่นคงในการปฏิบัติงานพระศาสนา

และจากการก่อตั้งศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา จึงทำให้เกิดวัดปัญญานันทาราม เพื่อสืบต่อการทำงานตามอุดมการณ์และหลักการของหลวงพ่อ คือ

ให้ทุกรูปทำงานเพื่อพระศาสนา **เป็นพระธรรมทายาท ไม่ใช่อามิสทายาท** ไม่ให้หลงใหลในลาภยศ สักการะ ชื่อเสียงอันเป็นความสำเร็จเฉพาะหน้าเฉพาะตน มามีอิทธิพลต่อการทำงานที่จะนำไปสู่ความทุกข์ในที่สุด เช่น

หลวงพ่อได้ให้โอวาทธรรมในโอกาสวันเปิดศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฏ์ (ที่ระลึก ๘๐ ปี ปัญญานันทะ) ว่า

"ตั้งใจทำงานเพื่องาน ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่อย่างแท้จริง ผู้ใดมีเจตนาดี เป็นผู้รักหลวงพ่อ และเดินตามรอยเท้าของหลวงพ่อ หลวงพ่อก็จะอยู่กับผู้นั้นตลอดไป ถึงแม้หลวงพ่อจากโลกนี้ไป งานของหลวงพ่อก็จะสถิตย์สถาพรต่อไป เหมือนกับว่าเป็นผู้ไม่ตาย ร่างกายเป็นของตายได้ แต่งานอย่าให้ตาย เพราะด้วยเรารับสืบงานกันต่อไป"

เมื่อหลวงพ่อได้เมตตามอบหมายให้มาสร้างวัดปัญญานันทาราม เป็นสถานฝึกอบรมและปฏิบัติธรรม จึงมีข้อตกลงร่วมกันว่าใช้ระบบ **“สังฆะ”** อยู่แบบญาติโดยธรรม แบ่งหน้าที่ตามความถนัด จัดตั้ง **“พุทธสหกรณ์”** เพื่อดูแลจัดการในเรื่องวัตถุ และตั้ง **“กองทุนพุทธทายาท”** เพื่อบริหารปัจจัยในการดำเนินชีวิต มุ่งหวังให้ทำงานเพื่อพระศาสนา และดำรงตนอยู่ในสมณวิสัย

ทำให้พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาในวัด ได้ทำหน้าที่บนฐานของความรักและตั้งใจทำงาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่วนรวมมากกว่าผลตอบแทน หรือค่าจ้างเป็นรางวัลแก่ส่วนตัว ตามที่หลวงพ่อได้สอนสั่งแนะนำไว้ จึงสร้างความปลอดภัยให้หมู่คณะ เพราะไม่ติดกับลาภ ยศ สรรเสริญ มาเป็นตัวชี้นำในการทำงาน

นี่คือสะพานบุญที่หลวงพ่อสร้างไว้ให้แก่ศิษย์และชนรุ่นหลังให้ก้าวเดินข้ามสู่ฝั่งได้อย่างปลอดภัย.

สามสหายธรรม

สามสหายธรรม หรือ สามพี่น้อง ได้แก่ หลวงพ่อพุทธทาส พระราชญาณกวี (บุญชวน เขมาภิรัต) และหลวงพ่อปัญญา

ท่านบุญชวนคนกลางได้จากไปก่อน

สองศรีพระศาสนาแห่งกองทัพธรรม นามว่า หลวงพ่อพุทธทาส และหลวงพ่อปัญญา มีปรัชญาการทำงานตรงกัน

หลวงพ่อพุทธทาส และหลวงพ่อปัญญานันทะ กล่าวว่า **“การทำงานคือการปฏิบัติธรรม”**

สังคมเราขณะนี้กำลังส่งเสริมและฝึกคนให้เป็นเจ้าคนนายคน ส่งเสริมการใช้เครื่องยนต์ เครื่องจักร สมองกล กลายเป็นผู้ดูถูกงานที่ต้องใช้แรงงาน หรืองานที่ต้องใช้กำลังว่าเป็นงานต้อยต่ำ โดยมีเส้นแบ่งขีดขั้นตัดสินด้วยเงินค่าจ้างแรงงาน

หลวงพ่อปัญญา มองเห็นว่า ถ้าสังคมมีค่านิยมแบบนี้ ทำให้เรามองข้ามงานเล็กๆ น้อยๆ เช่น กวาดขยะ ถูพื้น ล้างจาน อะไรต่างๆ ซึ่งเป็นงานฝึกนิสัยให้ดีงาม

หลวงพ่อให้ถือคติว่างานสุจริตเป็นงานที่มีเกียรติ ส่วนงานทุจริตเป็นงานไร้เกียรติ คนจักมีค่าเพราะการทำงาน คนไม่ทำงานคือคนรกแผ่นดิน

หลวงพ่อจึงสอนคติประจำใจว่า **"งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข"** ต้องตื่นแต่เช้า ก้าวไปข้างหน้า ทำงานแข่งกับเวลา มันจึงจะเจริญ

ซึ่ง**หลวงพ่อพุทธทาส**ได้เติมให้สมบูรณ์ว่า **"ทำงานให้สนุก เป็นสุขเมื่อทำงาน"**

นับเป็นวิถีชีวิตพุทธปัญญา คือ

"งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข
ทำงานให้สนุก เป็นสุขเมื่อทำงาน".

ค่ายพุทธบุตร อยู่แบบพระพุทธเจ้า

หลวงพ่อ ถือเป็นต้นแบบและเป็นผู้วางกรอบแนวคิดการจัดอบรมค่ายพุทธบุตร

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ อาตมาและเพื่อนสหธรรมิกวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อันมีพระครูสังฆกิจพิมล (พระอาจารย์สุรศักดิ์) พระมหามานพ ปัญญาวชิโร พระอธิการประสิทธิ์ สีลคุโณ พระครูวินัยธรถนอม เนกขัมมะระโต และพระภิกษุอีกหลายรูป ได้ไปจัดอบรมค่ายพุทธบุตร ณ เสถียรธรรมสถาน พระเดชพระคุณหลวงพ่อได้ให้โอวาทและเป็นที่มาของความหมายของคำว่า **"ค่ายพุทธบุตร"** คือ

"การมาอยู่พักแรมแบบพระพุทธเจ้า คือ ***อยู่แบบพระพุทธเจ้า*** *ซึ่งพระพุทธเจ้าอยู่เพื่อผู้อื่น*

อยู่เพื่อผู้อื่น *คือ ไม่สร้างปัญหาให้ผู้อื่น หรือมีปัญหาเดือดร้อนเพราะการกระทำของพวกเรา*

ขอให้พวกเราทุกคนที่เข้าค่ายพุทธบุตร ถืออุดมคติว่า ***"อยู่อย่างต่ำ แต่กระทำอย่างสูง"*** *ซึ่งหมายถึงการมาอยู่เข้าค่าย อยู่อย่างฝึกตน นอนกลด ทานอาหารเท่าที่จำเป็น ใช้เสื้อผ้าเท่าที่จำเป็น"*

หลวงพ่อยังนำคำสอนในโอวาทปาฏิโมกข์ อันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา ได้แก่ ไม่ทำชั่วทั้งปวง ทำแต่ความดี และทำใจของตนให้สะอาดบริสุทธิ์ มาใช้เป็น **"หลักใจ"** ในการประพฤติปฏิบัติ และเป็นคติธรรมประจำใจของหลวงพ่อ มอบแก่ลูกพุทธบุตร คือ

"นะ อะนะริยัง กะริสสามิ
เราจักไม่กระทำสิ่งที่ต่ำทราม
เราจักกระทำแต่สิ่งที่ดีงาม
เราจักช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์
นี้คือ ความสุขของพวกเราชาวพุทธบุตร".

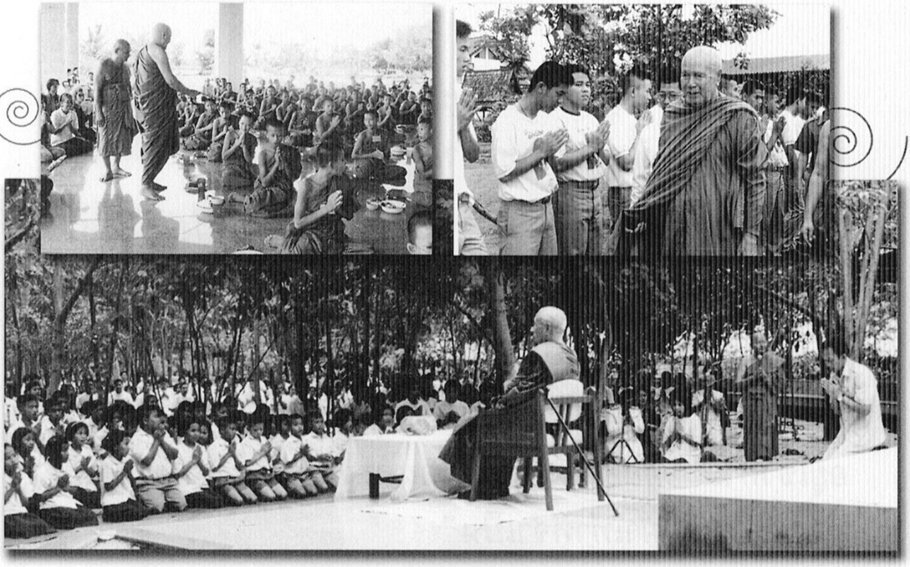

มรดกหลวงพ่อ

เราต้องเผชิญกับการครอบงำของระบบทุนนิยม บริโภคนิยม วัตถุนิยมตามกระแสโลกาภิวัฒน์ ทำให้เกิดความตกต่ำทางศีลธรรม คุณธรรม ตลอดทั้งปัญหาสังคมในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะในหมู่เยาวชนชายและหญิง ในวัยศึกษาเล่าเรียนที่มักออกนอกลู่นอกทาง

หลายฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ทุนเดิมทางสังคมที่มีอยู่และเป็นวัฒนธรรมรากฐานในสังคมไทยที่แทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิต คือพระพุทธศาสนา มาพัฒนาสติปัญญาให้รู้เท่าทันด้วยการฝึกปฏิบัติ และนำไปใช้ในการ

ดำเนินชีวิตให้**มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง พอใจในสิ่งที่ตนมี ยินดีในสิ่งที่ตนได้** จะช่วยแก้ไขให้โลกและประเทศไทยรอดพ้นจากวิกฤตได้

หลวงพ่อมองเห็นว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มต้นปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง ดีงามแก่เยาวชน ให้มีความรู้ดีและมีความประพฤติที่ดีงาม ด้วยข้อคิดคำคมว่า *"ปลูกพืชต้องเตรียมดิน จะกินต้องเตรียมอาหาร พัฒนาการต้องเตรียมคน พัฒนาคนต้องพัฒนาที่จิตใจ"* คือสร้างจิตใจคนให้เจริญงอกงามด้วยธรรมะ เพราะเยาวชนคือกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ที่จะนำชาติรอดพ้นวิกฤต **เยาวชนจึงควรรับการปลูกฝังเพื่อรับมรดก ๕ อย่าง** ดังนี้

๑. ให้เยาวชนรักแผ่นดินไทย แผ่นดินไทยเป็นมรดกที่มีค่า บรรพบุรุษของเรารักษาไว้ด้วยเลือดเนื้อ เราจะต้องช่วยกันรักษาไว้เพื่ออนาคตต่อไป

๒. ให้เยาวชนรักความเป็นเอกราชของชาติ ให้ภูมิใจในประวัติศาสตร์ของตนเอง ที่เป็นไทยอยู่ได้เพราะอำนาจของพระธรรม พระเจ้าแผ่นดินไทยเคร่งครัดในศาสนา รักษาประเทศชาติด้วยธรรมะ

๓. ให้เยาวชนรักในพระพุทธศาสนา เป็นมรดกทางใจที่รับมาจากประเทศอินเดีย เดี๋ยวนี้เป็นของไทยไปแล้ว ประเทศไทยเป็นเมืองพระพุทธศาสนา ธรรมของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นมรดกที่สำคัญที่เราควรรักษาไว้

๔. ให้เยาวชนรู้จักบังคับตัวเองมีความประพฤติดี ประพฤติชอบ ต้องมีความรู้ความสามารถดี และมีธรรมะเป็นหลักใจ

๕. ให้เยาวชนมีความตื่นตัว ว่องไว ก้าวหน้าในหน้าที่ของตัวเอง ตามรอยบาทพระศาสดา

เพื่อให้เยาวชนรู้จักวิถีชีวิตพระพุทธเจ้า แล้วนำมาเป็นแบบอย่างเพื่อปฏิบัติดำเนินรอยตาม สืบอายุพระพุทธศาสนา เพื่อโลกาสงบเย็น โดยการทำหน้าที่อย่างถูกต้อง ด้วยการทำดีด้วยตน ชักชวนผู้อื่นให้ทำดี และสนับสนุนคนดีให้ทำดียิ่งขึ้นไป

อาตมาได้นำโอวาทอันเป็นพรธรรมอันประเสริฐนี้มาเป็นจุดประสงค์ของการจัดอบรมเยาวชน **"ค่ายพุทธบุตร"** ของวัดปัญญานันทาราม.

๕ ดี

เยาวชนเป็นอนาคตของวงศ์ตระกูลและประเทศชาติ ในการสร้างชาติให้เยาวชนมีการศึกษาที่ดี แล้วเยาวชนต้องมีคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี

"ศีลธรรมของยุวชน คือสันติภาพของโลก"

อมตวาจาของหลวงพ่อพุทธทาส และท่านได้นำหลัก **ทิศ ๖** อันเป็นคำสอนตามหลักพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางให้เยาวชนมีศีลธรรมด้วย **หลัก ๕ ดี เพื่อสังคม** เพื่อให้เยาวชนมีหลักในการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม คือ

๑. *เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่*
๒. *เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์*
๓. *เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน*
๔. *เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และ*
๕. *เป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนา*

หลวงพ่อปัญญานันทะ ได้นำคำสอนสำคัญในทางพระพุทธศาสนา คือ สัมมาทิฏฐิ มีความประพฤติดีทั้งกาย วาจา ใจ มีกายอ่อนน้อม วาจาอ่อนหวาน จิตใจอ่อนโยน มีความสะอาด สว่าง สงบ เพื่อพัฒนาจิตเจริญปัญญามอบแก่เยาวชน รู้จักสร้างความดีด้วย**หลัก ๕ ดี เพื่อชีวิต** คือ

๑. *คิดดีเป็น*
๒. *พูดดีเป็น*
๓. *ทำดีเป็น*
๔. *คบคนดีเป็น และ*
๕. *ไปสู่สถานที่ดีเป็น*

หลวงพ่อ ให้คำนิยามสั้นๆ ว่า ***"สร้างที่แม่ แก้ที่พ่อ ต่อที่ครู เชิดชูที่พระสงฆ์"*** เช่นเดียวกับในการดำเนินชีวิตว่ามี ***"พระพุทธเจ้าเป็นผู้นำ พระธรรมเป็นแผนที่ มีพระสงฆ์เป็นพี่เลี้ยง"*** เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะช่วยให้

บรรลุเป้าหมายให้เยาวชนมีความรู้ดี ความสามารถดี และประพฤติดี จึงถือว่าเป็นผู้ที่พร้อมด้วย **"วิชาและจรณะ"** นำสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่ดี และสังคมดี ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจระหว่าง **"บ้าน วัด โรงเรียน"**

นับเป็นมรดกธรรมสำคัญในการจัดการเรียนรู้ด้วยการฝึกฝนอบรมคุณธรรมแก่เยาวชนที่จะปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีงามให้เกิดขึ้น ตามหลักศาสนา ฝึก ลด ละ เลิก และเพิ่มพูนความดีทางศีลธรรมแก่ตนเองและสังคม

การทำ ๕ ดี เพื่อสังคม และ ๕ ดี เพื่อชีวิต สู่การปฏิบัติจริง

วัดปัญญานันทาราม ได้สืบทอดเจตนารมณ์และขยายผลสู่โรงเรียนและทุกชีวิต เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้พุทธธรรมและวิถีชีวิตชาวพุทธ นำไปใช้ในการดำเนินชีวิต โดยอาศัย **๕ ดี สู่สันติสุข สันติภาพ Bomb to Bell** คือ

๑. วันดี คือ วันพระในโรงเรียน

๒. สัญลักษณ์ดี คือ ชุดขาว

๓. สถานที่ดี คือ ห้องพระ

๔. กิจกรรมดี คือ สวดมนต์ ภาวนา

๕. กัลยาณมิตรดี คือ เพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย

การจัดกิจกรรม ๕ ดี ต้องอาศัยความพร้อมและความร่วมใจของ*โรงเรียน ผู้ปกครอง วัด และชุมชน* ที่จะรับผิดชอบให้เยาวชนได้เรียนรู้ ๕ ดี

หลัก ๕ ดี ทุกคนสามารถทำได้ด้วยการบังคับตนเอง โดยอาศัยคุณธรรมสำคัญคือ**ฆราวาสธรรม** ได้แก่

มี**สัจจะ**จริงใจ ที่จะทำให้ดี

มี**ทมะ**บังคับตัวเองฝึกฝนตัวเองให้ทำดี

มี**ขันติ** อดทนที่จะทำดี ยิ่งดีมากยิ่งต้องทนมาก

มี**จาคะ**สละสิ่งเลว สิ่งชั่วออกไป ละออกไป ก็เป็นคนดีได้

เมื่อทำได้ทั้งหมดนี้เยาวชนจะไม่เห็นแก่ตัว เมื่อไม่เห็นแก่ตัวย่อมไม่ทำชั่ว ทำแต่ความดี ด้วยมีใจปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ทำให้ชีวิตมีความสงบสุข สังคมย่อมเกิดสันติสุข-สันติภาพ.

เด็กดีเพราะมีธรรมะ

ในการอบรมแก่เด็กๆ เมื่อเด็กๆ เข้ามากราบหลวงพ่อจะยกมือขึ้นแตะศีรษะของเด็กพร้อมให้พรว่า

"เด็กดีไม่ดื้อ เด็กดื้อไม่ดี"

บรรดาเหล่าลูกศิษย์ก็นำคำของท่านมาใช้ และเติมเต็มว่า *"เด็กดีไม่ดื้อ เด็กดื้อไม่ดี เด็กดื้อถูกตี เด็กดีคนชม"*

เวลาอบรมหลวงพ่อจะเตือนสติว่า ให้ตั้งใจฟังให้ดีๆ โดยเปรียบเทียบให้คิดว่า คนเรามีปาก ๑ ปาก มีหู ๒ หู เพราะฉะนั้นเราต้องใช้หูให้มากกว่าปาก

บางครั้งหลวงพ่อจะเล่านิทานให้เด็กๆ ฟัง อย่างมีความสุข เช่น เรื่องเด็กชายผักกาดดอง

ด.ช.ผักกาดดอง เกิดมาแม่ก็ประสบอุบัติเหตุรถชนจึงเป็นเด็กกำพร้าแม่ พ่อเป็นอัมพาต ด.ช.ผักกาดดองจึงต้องออกจากโรงเรียนตั้งแต่ชั้น ป. ๒ มาทำหน้าที่แทนพ่อและแม่ คือ ทำอาชีพดองผักกาดขาย

ด.ช.ผักกาดดอง มีชื่อจริงว่ามาโนช แต่เรียกเด็กชายผักกาดดอง เพราะมีอาชีพขายผักกาดดอง ทุกวันต้องไปซื้อผักกาดมาให้พ่อดองผัก เสร็จแล้วก็ให้เด็กชายมาโนชใส่ถาดไปขาย ไปแต่เช้าถึงบ้านแรกตี ๔ แล้วเดินขายต่อไปบ้านที่สอง แล้วเดินขายไปเรื่อยๆ ใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาทีก็ขายหมด และเขาจะรักษาเวลาอย่างนั้นตลอด

เดินไปพลางขายไปพลางก็ร้องบอกเหมือนนาฬิกาปลุก ว่า ผักกาดดองจ้า เสียงเขาปลุกคนในซอย ให้รู้ว่าเขามาแล้ว และคนในซอยไม่ได้ซื้อเพราะผักกาดอร่อยอย่างเดียวแต่ซื้อเพราะรักเด็กคนนี้ และเขาก็ขายหมดทุกครั้ง

วันหนึ่งขายของเสร็จก็กลับบ้านระหว่างทางเจอเพื่อนที่เคยเรียนหนังสือด้วยกันอยู่ชั้น ป.๕ ป.๖ แล้วกำลังอ่านหนังสือการ์ตูนอ่านไปหัวเราะไป ก็อยากรู้อยากหัวเราะกับเขาบ้าง ขอหนังสือของเขามานั่งอ่านแต่อ่านเท่าไรก็ไม่หัวเราะเพราะอ่านหนังสือไม่ออก

เดินผ่านบ้านคุณครูสมทรง เกษียณอายุราชการแล้ว เด็กชายผักกาดดองก็เข้าไปขอสมัครเป็นลูกศิษย์ วันที่ ๑ ก็พูดอย่างนี้ วันที่ ๒ ก็พูดอย่างนี้ คุณครูสมทรงเห็นว่าเด็กคนนี้สนใจ จึงลองดูว่าจะตั้งใจจริงหรือไม่ เลยสั่งการบ้าน เธอไปเขียน ก.ไก่ - ฮ.นกฮูก มา ๕ จบ

เด็กชายผักกาดดองกลับไปเขียนมา ๕ จบ วันรุ่งขึ้นเวลามาขายของก็นำการบ้านมาส่งคุณครูด้วย วันที่สองคุณครูสมทรงให้เขียนเพลงชาติ วันที่สาม ก็เขียนอีก เป็นอย่างนี้ทุกครั้ง จนคุณครูประทับใจ ก็เดินตามเด็กชายผักกาดดองไปถึงที่บ้านได้เห็นบ้าน เห็นพ่อเป็นอัมพาต จึงเอ่ยปากขอพาเด็กชายผักกาดดองไปเลี้ยง พ่อรู้จักแต่เด็กชายมาโนช เด็กชายผักกาดดองมีที่ไหน คุณครูจึงรู้ว่าเด็กคนนี้ชื่อมาโนช แล้วถามว่าขายของวันหนึ่งได้กำไรเท่าไร เขาบอก ๕ บาทบ้าง ๗ บาทบ้าง คุณครูเลยให้ ๑๕ บาท แล้วก็ให้คนข้างบ้านหุงข้าวแล้วก็ส่งมาให้ แล้วขอเด็กชายคนนี้ไปเรียนหนังสือเข้าโรงเรียนประจำ

ปัจจุบันเด็กชายคนนี้เป็นนายอำเภอไปที่ไหนก็จะเขียนชื่อตัวเองไว้ว่า ชีวิตผักกาดดอง

หลวงพ่อจะเล่านิทานประกอบการสอนไปในตัว ให้คนเกิดความคิด เกิดแรงบันดาลใจในการต่อสู้ชีวิต อดทน ไม่ท้อถอย เพื่อความสำเร็จในอนาคต

ที่สำคัญหลวงพ่อมีคาถาดีๆ สำหรับเด็กๆ ที่ต้องการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เก่ง ดี และมีความสุข ให้ไปใช้ภาวนา ท่านบอกว่า

สุ. จิ. ปุ. ลิ. วินิมุตโต
กะถัง โส ปัณฑิโต ภะเว
ผู้ไม่รู้จักฟัง คิด ถาม จด เป็นคนฉลาดไม่ได้"

การฟัง อ่าน คิด พูด เขียน ทำบ่อยๆ ช่วยเด็กให้เกิดปัญญา มีความรู้ มีความสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี เป็นพลเมืองดีและเป็นกำลังสำคัญสร้างชาติได้ในอนาคต.

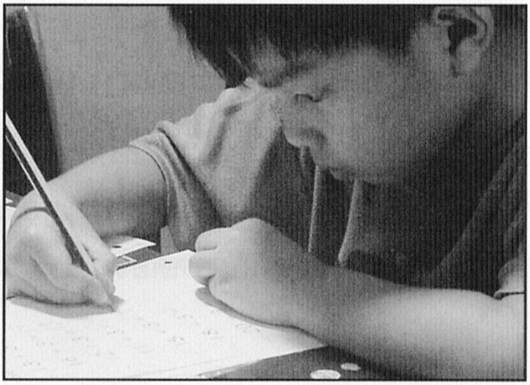

คนดีเพราะประพฤติธรรม

กับผู้ใหญ่ หลวงพ่อจะสอนว่า

"หน้านอกบอกความงาม
หน้าในบอกความดี
หน้าที่บอกความสามารถ
หน้านอกแต่งให้พองาม
หน้าในต้องแต่งให้ดี
หน้าที่แต่งให้มากๆ"

หลายครั้งหลวงพ่อจะร้องเพลงให้ฟัง หลายคนอาจสงสัยถามว่า พระร้องเพลง ฟังเพลงได้หรือ หลวงพ่อจะตอบพร้อมกับวิจารณ์ตรงๆ ว่า

"สถานีวิทยุชอบเปิดเพลงบ้าๆ บอๆ ไม่ได้เรื่อง ไม่เอาสถานีวิทยุเป็นโรงเรียนสอนคน แต่ใช้สถานีวิทยุหากิน สถานีโทรทัศน์บางรายการ (หลวงพ่อเอ่ยชื่อรายการอย่างตรงๆ) ไปหลอกเด็กนักเรียนมาเต้น มารำ แต่งตัวโป๊ ใส่หมวกอะไรก็ไม่รู้ รุ่มร่าม รุงรัง เต้นอย่างนั้น เต้นอย่างนี้ ทำให้เด็กเสียคน ครูใหญ่ก็ไม่รู้เรื่อง

หลวงพ่อดูแล้วกลุ้มใจ ทำไมผู้หลักผู้ใหญ่ไม่เตือนบ้าง คิดแต่เรื่องหากิน อย่างนี้ประเทศชาติก็ฉิบหายเท่านั้นเอง

ไม่ได้เรื่องอะไร ไม่ใช้สถานีวิทยุเป็นเครื่องมือปลุกใจคนให้ตื่นตัว ให้ว่องไว ให้ก้าวหน้า เพื่อชาติจะได้ก้าวไปข้างหน้า

ถ้าเราอยู่อย่างนี้รับรองล่มจม ไปไม่รอด เพราะมัวเมาแต่ความสุขทางเนื้อหนัง ไม่สนใจในการทำงาน ใช้ไม่ได้" หลวงพ่อย้ำเตือนด้วยน้ำเสียงหนักแน่น

เพลงที่หลวงพ่อสนับสนุนต้องเป็นเพลงส่งเสริมคุณธรรม มีความหมาย มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง หรือเป็นเพลงปลุกใจให้รักชาติ รักแผ่นดิน

เพลงที่หลวงพ่อชอบและมักร้องให้ฟังเสมอคือเพลงที่หลวงวิจิตรวาทการเป็นผู้แต่ง มีเนื้อเพลงว่า

"ตื่นเถิดชาวไทย อย่าหลับใหลลุ่มหลง ชาติจะเรือง ดำรง ก็เพราะเราทั้งหลาย"

เพลงที่หลวงพ่อชอบมากและร้องให้ฟังบ่อยๆ คือ *"เดิน เดิน เดิน ถ้าหวังก้าวหน้า ต้องพากันเดิน พบเสือ เราจะสู้ พบศัตรูเราจะฆ่า พบแม่น้ำขวางหน้า เราจะว่าย ข้ามไป เดิน เดิน เดิน"...เดินไปเรื่อยๆ มันก็ถึงจุดหมาย*

ที่สำคัญยิ่ง คือ นักการเมือง ข้าราชการตั้งแต่ผู้น้อย จนถึงระดับผู้ใหญ่ ใครทำอะไรไม่ถูกต้อง หลวงพ่อจะไม่ พูดเอาอกเอาใจ แต่จะพูดตรงๆ ไม่เกรงใจตามที่ท่านได้ ปฏิญาณไว้ ท่านจะสอนให้ตระหนักในหน้าที่ ด้วยถ้อยคำ สละสลวยอย่างมีเมตตา โดยให้นิยามความหมายว่า

"ข้าราชการคือผู้ปฏิบัติงานให้ประชาชนชื่นใจ

คำว่า ให้ชื่นใจ *หมายความว่าทำให้ถูกต้อง สอนให้ เข้าใจถูก พูดถูก ทำถูก ทำให้เขาสบาย ได้รับใช้ประชาชน ทำงานในนามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ...*

ตื่นแต่เช้า สงบจิตสงบใจ ตั้งจิตอธิษฐานว่าวันนี้

"เราจะไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทำงานโดยไม่หวัง อะไรตอบแทน"

เพราะถ้าหวังมันเป็นทุกข์ ไม่ได้ดังใจก็เป็นทุกข์ ได้ช้าไปก็เป็นทุกข์ เงินเดือนไม่ขึ้นก็เป็นทุกข์ เป็นทุกข์เพราะเราหวัง

เพราะฉะนั้นอย่าไปหวังอะไร ทำเพื่อให้ ไม่ใช่ทำเพื่อจะเอาอะไร ถ้าเราทำเพื่อให้ เราสบายใจ จิตใจสะอาดผ่องใส ไม่ขุ่นมัว อย่าไปคิดว่าจะได้อะไร จะมีอะไร

หน้าที่คือธรรมะ ธรรมะคือหน้าที่ *ถ้าปฏิบัติหน้าที่ถูกต้อง เรียกว่าปฏิบัติธรรม ถ้าทำหน้าที่ไม่ถูกต้องเรียกว่าทุจริต ไม่ปฏิบัติธรรม ก็ได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อน"*

ถึงเวลาเทศน์ หลวงพ่อจะมีคำขึ้นต้นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่เหมือนใคร ทักทายญาติโยมอย่างไพเราะให้ความหมายทราบซึ้ง ชัดเจนถึงข้อควรปฏิบัติและมารยาทในการฟัง ว่า

"ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย ณ บัดนี้ ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรม อันเป็นหลักคำสอนในทางพุทธศาสนา ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ ตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้ได้ประโยชน์ อันเกิดขึ้นจากการฟังตามสมควรแก่เวลา"

ในการเทศน์หลวงพ่อจะยกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้สอนชี้แนะให้เกิดปัญญาและแนะนำให้ปฏิบัติ

เพื่อความเจริญความก้าวหน้าของชีวิต โดยเน้นสิ่งสำคัญคือการฝึกฝนตนเอง *"พิจารณาตนเอง ตักเตือนตนเอง แก้ไขตนเอง"* ตามพุทธสุภาษิต เช่น

ทันโต เสฏโฐ มะนุสเสสุ :
ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย ผู้ฝึกตนดีแล้วเป็นผู้ประเสริฐ

อัตตาหิ อัตตะโน นาโถ : *ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน*

หมายถึง การฝึกฝนนั้นต้องปฏิบัติด้วยตนเอง ปฏิบัติแทนกันไม่ได้ และรู้ได้ด้วยตนเองเท่านั้น ดังคำว่า

สันทิฏฐิโก :
เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติพึงเห็นได้ด้วยตนเอง

และเป็น

ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ :
เป็นสิ่งที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน

หน้าที่คือธรรมะ ธรรมะคือหน้าที่, ทำเพื่อให้ ไม่ใช่ทำเพื่อจะเอา, พิจารณาตนเอง ตักเตือนตนเอง แก้ไขตนเอง ฯลฯ เป็นธรรมะที่หลวงพ่อสอนให้ทุกคนนำไปประพฤติ ปฏิบัติให้เป็นคนดีเพื่อความสุข ความเจริญแก่ส่วนตนและสังคมส่วนรวม.

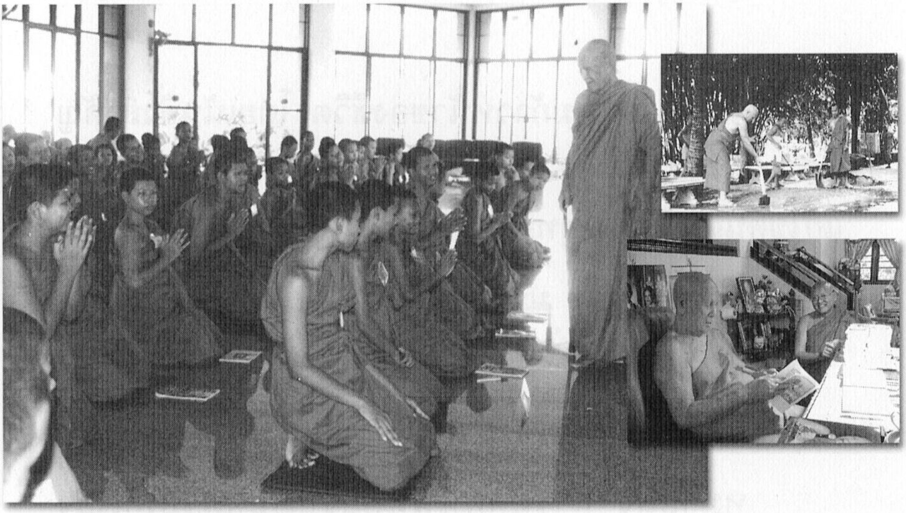

ไม่ยึดติดให้ชีวิตเป็นทุกข์

ทุกคนต้องการความสุข เกลียดความทุกข์ แต่ไหนแต่ไรมาพระพุทธเจ้าสอนเรื่องทุกข์และการดับทุกข์ การอยู่เป็นสุข ไร้ทุกข์เป็นจุดมุ่งหมายของพุทธบริษัท ที่เป็นผู้รู้ ตื่น เบิกบาน

การจมอยู่กับความทุกข์เพราะเรายังไม่รู้เรื่องนั้นอย่างถูกต้อง หลายคนต้องทุกข์ใจกับการทำงาน เพราะมุ่งหวังทั้งเงิน ตำแหน่ง คำยกย่อง สรรเสริญ เป็นตัววัดความสำเร็จเหมือนในสมัยหนึ่งที่มีคำขวัญว่า

“งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข”

หลวงพ่อปัญญา มองเห็นถึงภัยที่จะเกิดจากความคิดเช่นนี้ว่า ถ้าชีวิตเราตกอยู่ใต้อิทธิพลของเงินตรา วัตถุ หรือ **"อามิส"** ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ เสียสละจะลดลง และจะผลักดันให้กลายเป็นคนเห็นแก่ตัวในที่สุด

หลวงพ่อจึงกล่าวว่า *"ถ้าคนเห็นแก่เงิน ไม่ทำงานเพื่องาน แล้วสังคมจะฉิบหาย"* หลวงพ่อจึงสอนให้เปลี่ยนความคิดใหม่โดยใช้คำสั้นๆ ว่า

"งานคือชีวิต ชีวิตคืองานบันดาลสุข

หลวงพ่อพุทธทาสได้กล่าวเสริมเติมเต็ม ว่า

"ทำงานให้สนุก เป็นสุขขณะทำงาน"

หลวงพ่อเน้นอีกว่า **อย่าทำงานด้วยอารมณ์ขุ่น เพราะความขุ่นทำให้ปัญญาทึบ** มองไม่เห็นความจริง ความเสียหายก็เกิดขึ้นได้ง่าย

เมื่อเราทำงานด้วยความรัก เราจะมีความสุขกับการทำงาน มีความสุขกับการทำหน้าที่ มีความอิ่มอกอิ่มใจในผลของงานไม่ว่าจะมากจะน้อย มีความเป็นมิตรกับคนรอบข้าง เห็นอกเห็นใจกัน ที่สำคัญเกิดความเคารพนับถือซึ่งกันและกันเพราะไม่มีลาภ ยศ สรรเสริญ มาเป็นข้อขัดแย้ง และทำงานด้วยความ **"ตื่นตัว ว่องไว ก้าวหน้า"**

ตื่นตัว ว่องไว ก้าวหน้า เป็นบัญญัติ ๓ ประการ ที่หลวงพ่อจะกล่าวย้ำเตือนเพื่อปลุกสำนึกให้เราทั้งหลายนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และในการทำงาน ให้เป็นคนตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

หลวงพ่อจะคอยบอกคอยเตือนไว้เสมอว่า *"เราควรจะทำอะไร เราควรจะคิดสิ่งใด เราควรจะใช้เวลานี้ให้เป็นประโยชน์อะไรบ้าง"*

ตื่นตัว :

ตื่นจากความลุ่มหลงจากสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย

ว่องไว :

มีจิตใจที่ว่องไวในการศึกษาธรรม

ก้าวหน้า :

ลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าต้องมีความคิดก้าวหน้า ก้าวหน้าในการศึกษา ก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรม ก้าวหน้าไปสู่ความหลุดพ้น ไม่เป็นทาสของอะไรๆ ด้วยประการทั้งปวง ต้องก้าวหน้าทุกเวลาทุกนาที

ต้องตื่นแต่เช้า ก้าวไปข้างหน้า

ทำงานแข่งกับเวลา พัฒนาตนเองและสังคม

สังคมและประเทศชาติจึงจะเจริญ.

ตารางชีวิตหลวงพ่อปัญญา

พุทธกิจประจำวันพระอรรถกถาจารย์ ได้จารึกกิจวัตรอันประเสริฐ ว่า

ตื่นนอนตอนเช้า เดินจงกรม ตรวจดูสัตว์โลกที่ควรเสด็จโปรด ออกบิณฑบาต ถ้าทรงรับกิจนิมนต์หลังฉันภัตตาหารเสร็จจะทรงแสดงธรรมโปรด ดังที่ปรากฏในหลายพระสูตรว่าพระองค์ทรงแสดงธรรม สนทนาธรรม ตอบคำถามทั้งแก่พระราชา มหากษัตริย์ พราหมณ์ คหบดี ราษฎร คนรับใช้ โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ และทรงประทานโอวาทแก่ภิกษุทั้งหลายเพื่อชี้ทางบรรลุธรรม

โดยจะทรงแบ่งเวลาว่า เช้าโปรดสัตว์ เย็นทรงแสดงธรรม ค่ำทรงประทานโอวาทแก่ภิกษุทั้งหลาย เที่ยงคืน ทรงตอบปัญหาเทวดาทั้งหลายหรือพระราชามหากษัตริย์ ที่ทรง

ว่างจากราชกิจตอนกลางคืนมาปรึกษาพระพุทธองค์ แล้วจึงพักผ่อน

ในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราก็เช่นกัน ควรจัดตารางเวลาให้ชัดเจนว่าในแต่ละวันเราจะทำอะไร ไม่ควรผลัดวันประกันพรุ่ง และไม่ควรปล่อยเวลาให้เสียประโยชน์

หลวงพ่อปัญญานันทะ มีแบบแผนในการดำเนินที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างได้เป็นอย่างดี เช่น หลวงพ่อจะตื่นแต่เช้าโปรดทั้งพระและญาติโยม โดยการนำทำวัตรตั้งแต่ตี ๔ จากนั้นเดินตรวจดูแลวัดซึ่งมีพื้นที่กว่า ๕๐ ไร่ แล้วจึงฉันภัตตาหารเช้า เวลา ๙.๓๐ น. แสดงธรรมให้แก่พระภิกษุในวัดและญาติโยมที่ท่านรับนิมนต์ตามงานต่างๆ เวลา ๑๓.๐๐ น. แสดงธรรม-สนทนาธรรมกับญาติโยม วันไหนมีงานศพท่านจะแสดงธรรมก่อนเผาในเวลา ๑๖.๐๐ น. กลางคืนเวลา ๑๙.๐๐ น. แสดงธรรมงานศพทั้งในวัดและนอกวัด เวลา ๒๑.๐๐ น. สวดมนต์แล้วจึงจำวัด

หลวงพ่อจะสวดมนต์และกราบหมอน ๕ ครั้ง กราบพระพุทธเจ้า กราบพระธรรมกราบพระสงฆ์ กราบคุณพ่อ กราบคุณแม่ กราบคุณครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ก่อนนอนทุกวัน นี่คือตารางการดำเนินชีวิตของหลวงพ่อ.

เมื่อหลวงพ่อขอลาป่วย

หลวงพ่อจะมีคำปลุกสำนึกให้คนตระหนักถึงการทำหน้าที่ว่า งานกับชีวิตเป็นของคู่กัน เป็นหน้าที่ที่ต้องทำ ในการทำงานหลวงพ่อจะสอนให้ถือหลักว่า

เราทำงานเพื่อให้เกิดความสบายใจ ไม่หวังผลตอบแทน ไม่หวังอะไรทั้งนั้น สิ่งใดที่ได้มาก็ได้มาตามเรื่องของงาน ไม่ได้ดีใจ ไม่ได้เสียใจ เมื่อได้มากก็ไม่ดีใจ ได้น้อยก็ไม่เสียใจ ได้ช้าไปก็ไม่เสียใจ ได้เร็วไปก็ไม่ดีใจจากการได้นั้น

ครั้งหนึ่ง หลวงพ่อนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ถึงวันอาทิตย์ซึ่งปกติวัดชลประทานฯ จะมีกิจกรรมทำบุญวันอาทิตย์ หลวงพ่อก็ขออนุญาตคุณหมอว่า

"คุณหมอ ขอลาป่วยหน่อยนะ"

"จะไปไหนครับหลวงพ่อ" คุณหมอถาม

"ก็จะไปแสดงธรรมให้โยมเขาฟังก่อนแล้วค่อยมาป่วยใหม่" หลวงพ่อให้เหตุผล

แม้ร่างกายจะอ่อนแอ แต่จิตใจยังคงแข็งแกร่งแน่วแน่ คำพูดของหลวงพ่อได้สร้างความปลื้มปีติปรากฏเป็นรอยยิ้มและเสียงหัวเราะแก่ทุกคนที่อยู่ใกล้ๆ ในขณะนั้นว่า

หลวงพ่อขอลาป่วยไม่เหมือนคนอื่น คนอื่นเมื่อป่วยแล้วจะขอลาหยุดงาน แต่***หลวงพ่อขอลาป่วยจากอาการป่วยเพื่อกลับไปทำงาน กลับไปทำหน้าที่***

หลวงพ่อทำให้เราได้เข้าใจความหมายของคำว่า **"ลาป่วย"** และคำอื่นๆ ที่จะเปลี่ยนวิธีคิดและแปรเป็นพลังใจให้กับเราและบุคคลรอบข้าง

บางครั้งคุณหมอต้องดึงสายน้ำเกลือออกก่อน หลังจากแสดงธรรมเสร็จหลวงพ่อก็เดินทางกลับมาให้หมอรักษาอาการป่วย หรือให้น้ำเกลือต่อ

หลวงพ่อบอกว่า *"เราเกิดมาเพื่อหน้าที่ เกิดมาเพื่องาน เกิดมาเพื่อใช้ชีวิตร่างกายนี้ให้เป็นประโยชน์ เมื่อยังไม่หมดลมหายใจก็ต้องทำเรื่อยไปตามหน้าที่* ***เรามีหน้าที่อย่างไรก็ทำเรื่อยไปตามหน้าที่ ทำจนวาระสุดท้าย****"*.

ข้อควรจำสำหรับชาวพุทธ

ชีวิตคนตั้งแต่เล็กจนโตล้วนมีปัญหาทั้งนั้น เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาความรัก ปัญหาการทำงาน ปัญหาครอบครัว และอีกสารพันปัญหา

หากคิดไม่เป็น แก้ปัญหาไม่ตก ย่อมนำมาซึ่งความทุกข์ เพราะเราจะคร่ำครวญเสียดายวันเวลาที่ผ่านมาในอดีต หรือวิตกกังวลถึงสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า จนเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย

ถ้าเราไม่รู้จักธรรมะ เราก็ยังมองไม่ออกว่าปัญหาเกิดจากอะไร จะหาวิธีแก้ไขอย่างไร เราก็มักจะไปแก้โดยวิธีอื่นๆ เช่นเราไปแก้โดยวิธีสะเดาะเคราะห์ วิธีเสี่ยงโชค ไปไหว้พระ ๕ วัด ๗ วัด ๙ วัด แต่ยังไม่ได้แก้ที่ตัวเหตุของ

ปัญหา ไปหา ไปกราบ ไปอ้อนวอน ก็จะได้ในส่วนของความสบายใจ เป็นการเปลี่ยนอารมณ์ชั่วขณะ

ความทุกข์แบบนี้เราต้องหวนกลับมาคิดโดยใช้หลักธรรมคืออริยสัจ หาเหตุแห่งทุกข์ และวิธีแก้ทุกข์ ด้วยการพิจารณาให้ดีว่าอะไรเป็นอะไร เรื่องที่เกิดขึ้นมาก็ให้คิดว่ามันมาจากอะไร มันเป็นอย่างไร โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องปัญหาชีวิต

หลวงพ่อจะสอนบ่อย ๆ เตือนบ่อย ๆ ให้เข้าใจไปตั้งแต่เบื้องต้น อย่างน้อยก็ให้รู้ว่า**เกิดมาทำไม อยู่เพื่ออะไร และควรจะใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์อย่างไร**

หลวงพ่อจึงเรียกสติ ขวัญ และให้กำลังใจแก่ศิษย์เสมอว่า **อย่าเอาเหตุการณ์ในอดีตมาเป็นเครื่องกีดขวางความก้าวหน้า อดีตเป็นอดีต อนาคตยังไม่มา ทำปัจจุบันให้ถูกต้องเรียบร้อย ทุกอย่างก็จะเรียบร้อย**

เมื่อเรามีความทุกข์ ความเดือดร้อน เราต้องพิจารณาและตั้งหลักให้ได้ว่าทุกข์นี้แท้จริงเกิดจากความคิด ที่เราเข้าไปจับเป็นความรู้สึก ดังนั้นไม่ควรจะอยู่ด้วยความคิดที่เป็นทุกข์ แต่ควรจะอยู่ด้วยความคิดที่เป็นเครื่องปลอบโยนจิตใจของเรา ให้มองสิ่งนั้นด้วยปัญญา ด้วยความพอใจ

จิตใจก็สบาย คลายจากความทุกข์ความเดือดร้อนใจในปัญหานั้นๆ **ถ้าเราคิดเรื่องใดกลุ้มใจ เราควรจะหยุดคิดจากเรื่องนั้น**

หลวงพ่อยังสอนอีกว่า **คิดเรื่องใดจงคิดด้วยความเมตตา เมื่อทำก็จงทำด้วยความเมตตา เมื่อพูดก็จงพูดด้วยความเมตตา ถ้ามีเมตตาทั้งสามทางนี้แล้ว ความโหดร้ายก็จะไม่มี**

ภาพยนต์โฆษณา***จน เครียด กินเหล้า*** วิธีแก้ปัญหาความทุกข์แบบนี้ยิ่งแก้ยิ่งจน และสร้างปัญหาสุขภาพ ปัญหาครอบครัวอื่นๆ ตามมา

เดี๋ยวนี้มีโฆษณาใหม่อีก ***รวย เครียด ช้อปปิ้ง***

วิธีแก้เครียด แก้ทุกข์ทั้งสองแบบ เป็นการเปลี่ยนอารมณ์ ยังไม่ได้แก้ที่เหตุ กลับมาบ้านก็เจออีก มาถึงที่ทำงานก็เจออีก เพราะเรายังไม่ได้แก้ที่เหตุ แล้วก็ไปติดอยู่กับความสวยงามของชุด เสื้อผ้า บรรยากาศ สถานที่

ภาวะจิตใจแบบนี้เป็นความต้องการอะไรที่ได้มาง่ายๆ เราจึงเห็นความงมงายเกิดขึ้นและเป็นช่องทางให้ผู้แสวงหาผลประโยชน์มากอบโกย ทั้งขอหวย หมอดู วัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง

หลวงพ่อปัญญาปฏิเสธแนวทางเหล่านี้ว่าไม่ใช่แนวทางพระพุทธศาสนา

ชาวพุทธที่แท้เชื่อว่า สุข ทุกข์เสื่อม เจริญ เกิดจากการกระทำของตนเอง

ต้องรู้จักพิจารณาตนเอง ตักเตือนตัวเอง ปรับปรุงตนเอง แก้ไขตนเอง

จึงจักเป็นการชอบด้วยเหตุผลของพระพุทธศาสนา

น้ำเสียงที่ชัดถ้อยชัดคำ เป็นจังหวะจะโคน เปี่ยมด้วยความรักความเมตตา ยังคงดังกึกก้องในหัวใจชาวพุทธ ให้จารึกอมตธรรมที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อ ได้ประกาศธรรมมาตลอด ๗๖ ปี ว่า

"ศาสนาต้องอยู่คู่โลก พระธรรมต้องอยู่คู่ใจคน
ทำดีด้วยตน ชักชวนให้คนอื่นทำดี
สนับสนุนคนดีให้ทำดียิ่งๆ ขึ้นไป"

ปัญญา ตรองธรรมชาติประกาศสอน
นันทะ พรให้สัจจริงซึ่งยิ่งใหญ่
อมต พจน์เผยแพร่ธรรมอันอำไพ
ธรรม พุทธองค์ตรัสไว้คู่กัปป์กาล.

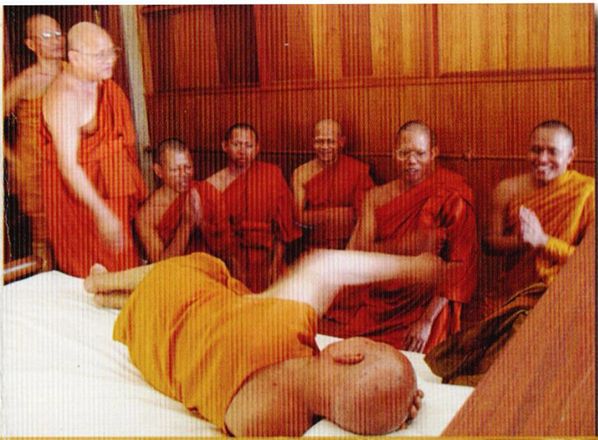

หลับเพื่อตื่น
ตื่นเพื่อทำหน้าที่

ทำงาน
เพื่องาน
ทำหน้าที่
เพื่อหน้าที่
ทำเพื่อให้
ไม่ใช่ทำเพื่อเอา

งานคือชีวิต
ชีวิตคืองานบันดาลสุข
ทำงานให้สนุก
เป็นสุขขณะทำงาน

ปัญญานันทภิกขุ

พรธรรมจากสองศรีพระศาสนา

ศีลธรรมไม่กลับมา โลกาจะวินาศ
ศีลธรรมของยุวชน คือสันติภาพของโลก

พุทธทาสภิกขุ

ศาสนาต้องอยู่คู่โลก
พระธรรมต้องอยู่คู่ใจคน

ปัญญานันทภิกขุ

พระครูสีลวัฒนาภิรม

เจ้าอาวาสวัดปัญญานันทาราม
นธ.เอก ปธ.๓ พธ.ม.(ปรัชญา)

พระครูสีลวัฒนาภิรม (พระมหาสง่า ณ ระนอง) เป็นชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช อุปสมบท ที่วัดชลประทานรังสฤษฏ์ โดยหลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ เป็นพระอุปัชฌาย์

ผลงานหนังสือธรรมะที่ได้จัดพิมพ์ อาทิเช่น :- เคล็ดลับในการดำเนินชีวิต, บูชาแม่, ธรรมะฝ่าวิกฤต, สร้างความสุขร่วมยุคสมัย, ธรรมะในสวน, พระพุทธศาสนาให้อะไร, หลักธรรมแห่งความสุข, ประกายแห่งปัญญา เล่ม ๑ - ๘

ผลงานด้านวิชาการ เป็นประธานจัดทำชุดฝึกอบรม และเป็นประธานอำนวยการจัดอบรมหลักสูตร การจัดฝึกอบรมคุณธรรม "ค่ายพุทธบุตร - ค่ายพุทธธรรม" ของวัดปัญญานันทาราม , เป็นประธานคณะทำงานจัดทำชุดฝึกอบรม ชุดที่ ๑๐ สัมมนาพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ๒๕๔๔ และเป็นประธานจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะเฉพาะวิชาชีพครูผู้สอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของวัดปัญญานันทาราม

รางวัลเกียรติคุณที่ได้รับสูงสุด

- ได้รับรางวัลพระราชทาน **เสาเสมาธรรมจักร** ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา สาขาส่งเสริมการพัฒนาชุมชน ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๒
- ได้รับรางวัล **การศึกษาเพื่อสันติภาพ** ของ มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ประจำปี ๒๕๔๖
- ได้รับรางวัลพระราชทาน **บุคคลผู้ทำประโยชน์ต่อเยาวชนสาขาคุณธรรมและจริยธรรม** ประจำปี ๒๕๔๗
- ได้รับ **ปริญญามหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา** จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (๒๕๔๔)
- ได้รับ **ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา** จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (๒๕๔๘)
- ได้รับ **ปริญญากิตติมศักดิ์ ด้านศึกษาศาสตร์** จาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล คลองหก (๒๕๔๘)

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย
โครงการธรรมทานเพื่อปัญญาบารมี
วัดปัญญานันทาราม
ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา
วัดชลประทานรังสฤษฎ์
กองทุนห้องสมุดศาลาจำปีรัตน
วัดชลประทานรังสฤษฎ์

เมตตา อิศราภรณ์
บรรณาธิการ

ชุดปาฐกถาธรรม

ชุดรวมบทความและปาฐกถาธรรม
ประกายแห่งปัญญา

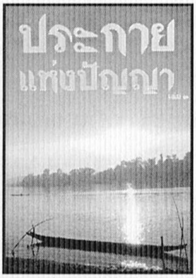

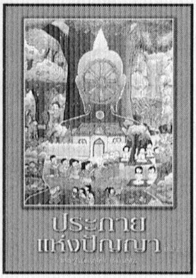

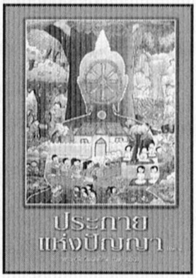

กิจกรรมปฏิบัติบูชา คืนวิถีชีวิตชาวพุทธให้สังคมไทย

◎ **ทุกศุกร์ (เข้าเย็น) - เสาร์ - อาทิตย์ บวชเนกขัมมบารมี**

กิจกรรมพัฒนาจิต ถือศีล ๘

วันที่ ๑ เจริญศีล วันที่ ๒ เจริญภาวนา วันที่ ๓ เจริญปัญญา

กิจกรรมพัฒนาชีวิต การทำงานคือการปฏิบัติธรรม

◎ **ทุกวันอาทิตย์ (เริ่ม ๙.๐๐ น.) "ครอบครัวอบอุ่นด้วยพระธรรม"**

อาราธนาศีล ๕ ทำบุญ ตักบาตร ฟังธรรม เจริญภาวนา

◎ **ทุกวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (เริ่ม ๙.๐๐ น.) และวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น**

บวชเนกขัมมบารมี กิจกรรมพัฒนาจิต ถือศีล ๘

วันที่ ๑ เจริญศีล วันที่ ๒ เจริญภาวนา วันที่ ๓ เจริญปัญญา

กิจกรรมพัฒนาชีวิต การทำงานคือการปฏิบัติธรรม

สนใจสอบถามได้ที่ สำนักงานวัดปัญญานันทาราม

ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ๑๒๑๒๐ โทร.๐ ๒๙๐๔ ๖๐๖๕

email:watpanya@hotmail.com

◎◎◎

โครงการพิเศษในปี ๒๕๕๐ สำหรับโรงเรียน สถานศึกษา

◎ โครงการ Bomb To Bell คืนวิถีชีวิตชาวพุทธให้สังคมไทย

◎ โครงการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะเฉพาะวิชาชีพครูผู้สอนพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน (ทุกระดับการศึกษา)

สนใจสอบถามได้ที่ สำนักงานวัดปัญญานันทาราม

ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ๑๒๑๒๐ โทร.๐ ๒๙๐๔ ๖๐๖๕

email:watpanya@hotmail.com

แผนที่เดินทางมาวัดปัญญานันทาราม

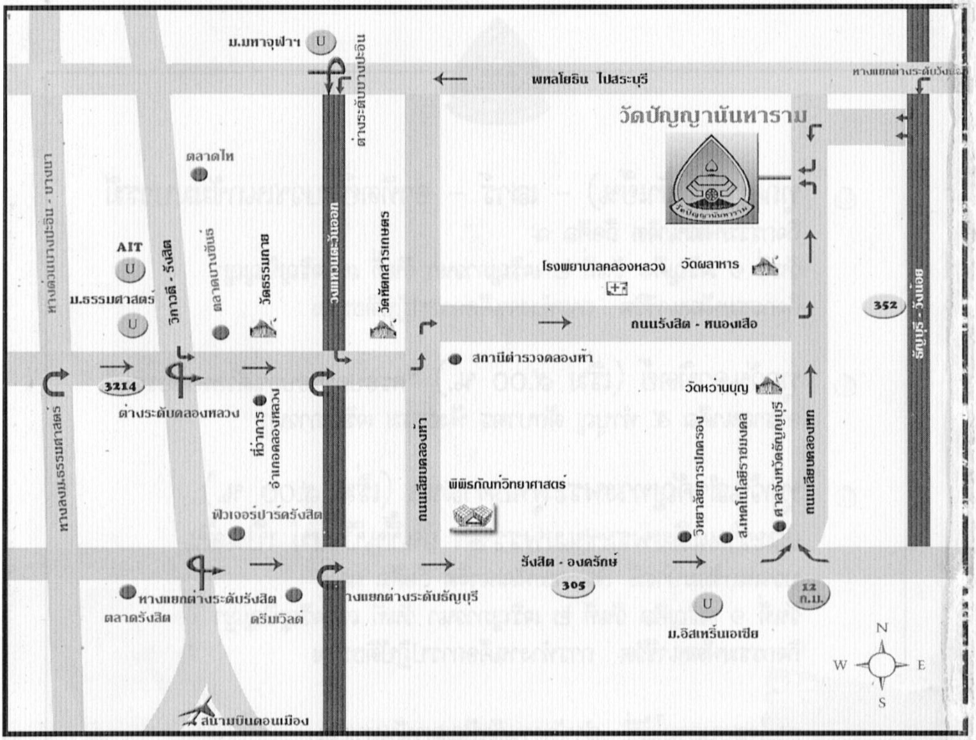

การเดินทาง : รถโดยสารประจำทาง ถึงตลาดรังสิต

เริ่มต้นจากสนามหลวง สาย ๓๙ **เริ่มต้นจากหัวลำโพง** สาย ๒๙

เริ่มต้นจากอนุสาวรีย์ชัยฯ สาย ๒๙ , ๓๙ ,๓๔

แล้วต่อรถสายรังสิต – หนองเสือ คลอง ๑๓ (รถเมล์สีเขียว)

ลงหน้าวัดปัญญานันทาราม

วัดปัญญานันทาราม เลขที่ ๑ หมู่ที่ ๑๐ ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

โทรศัพท์ : ๐-๒๙๐๔-๖๑๐๑ ถึง ๒ โทรสาร : ๐-๒๙๐๔-๖๐๖๕

www.watpanya.org

...จงมีสติจงมีปัญญา
รักษาตนเถิด
นี่คือพระประจำใจ

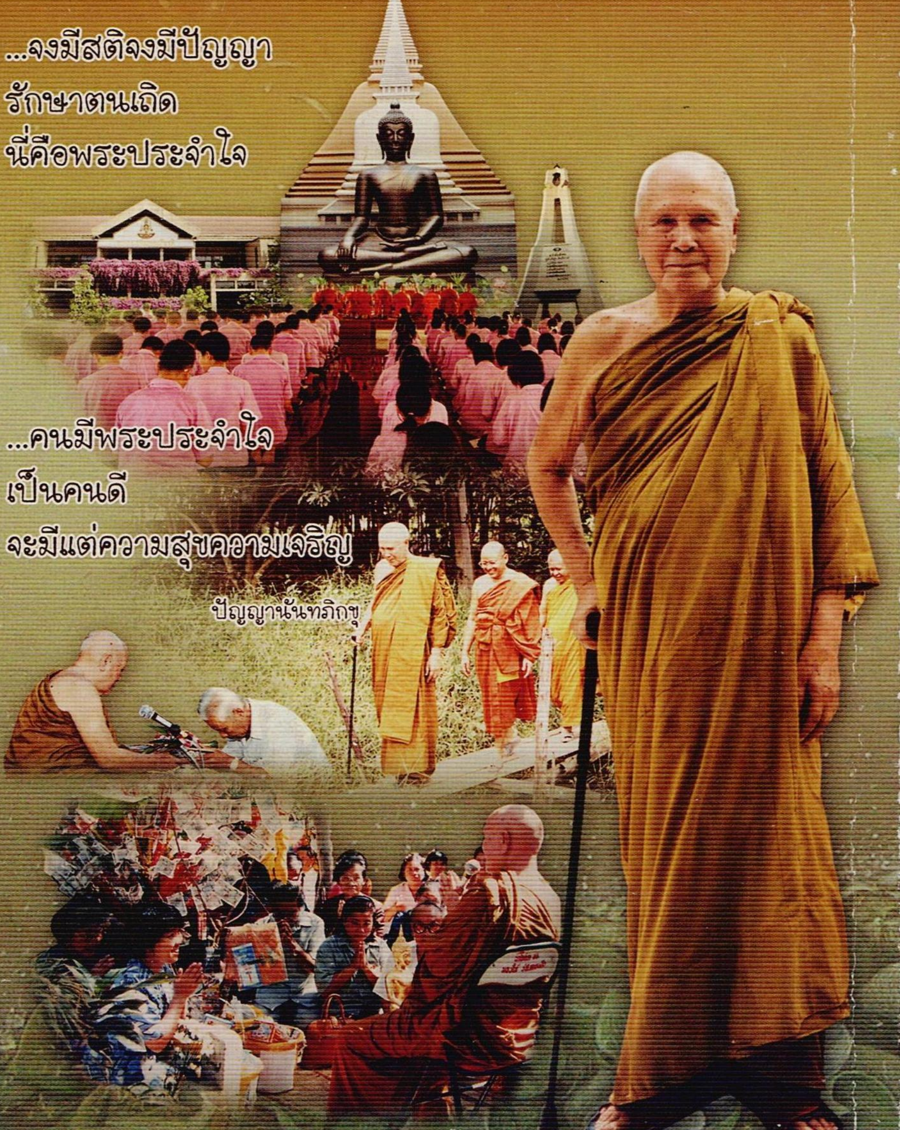

...คนมีพระประจำใจ
เป็นคนดี
จะมีแต่ความสุขความเจริญ

ปัญญานันทภิกขุ

ISBN 978-974-09-4728-8

ปกหน้า-หลัง : เมตตา อิศราภรณ์